

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks, in Nos. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks (behalve de bijvoegsels die gratis geleverd worden) bestaat, en voor f 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve geabonneerden wordt afgeleverd. Aan de geabonneerden in de Nederlandsche Overzeesche Bezittingen, wordt de Jaargang, uit hoofde van de 40 pCt. rabat voor transport-, assurantie- en commissie-gelden, tegen de betaling van f 8,50 afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-Directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden vrachtfrij aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, of aan den Directeur, den kapitein VAN RIJNEVELD, van de rijdende artillerie, te Breda, met het opschrift: voor den Militairen Spectator.

SUMATRA,

OP

STAATS- EN KRIJSGESCHIEDKUNDIGE SCHETSEN

DER

NEDERLANDSCHE BEZITTINGEN

OP

SUMATRA.

VOORWOORD.

In de overtuiging van iets goeds bevorderd te hebben, ligt een rein gevoel van volbragten maatschappelijken pligt, en iets aanmoedigends, dat tot opwekking ter verdere behartiging van het goede aanspoort. — Zoo ontvingen wij van meer dan eenen kant, de verzekering, dat het *Relaas der veldtogten op Celebes, in 1824—1825*, in den vorigen jaargang opgenomen, en ook afzonderlijk uitgegeven (1), niet vruchteloos was gebleven in zijne uitwerking op de openbare meening, nopens de diensten, welke het Oostindische leger, ook aan den grooten handel, had bewezen. Wij waren daardoor eenen stap nader gekomen tot het hoofddoel van ons streven; omdat, onzes inziens, het goed begrip der diensten, welke de gewapende magt van den Staat, zelfs in tijden van Europeschen vrede, aan de belangen van de algemeene welvaart bewezen heeft, en nog bewijzen kan, de grondslag moet worden, waarop de openbare meening ten voordeele onzer vaderlandsche krijgsmagt moet steunen. Een overoud vooroordeel toch moest bestreden worden, en naarmate dat deszelfs wortelen diep geschoten waren — in de eigenbelangzucht, deze onafscheidelijke gezellinne van het handelswezen — moest dat vooroordeel ook daár aangetast en geheel uitgeroeid worden. Uit dit gezichtspunt, was door ons den belangrijken veldtocht op Celebes geschetst,

(1) Bij BROESE EN COMP., onder den titel: *Celebes, of veldtocht der Nederlanders op het eiland Celebes, in de jaren 1824—1825, onder aanvoering van Zyne Excellentie den luitenant-generaal Baron VAN GREEN, 1840*, met platen en kaarten; in 8vo, groot 333 bladzijden, à f 2,50.

en streelend was het voor ons, dat eenige mannen, op wier oordeel wij den hoogsten prijs stellen, vermeenden ons er mede te mogen vleijen, dat wij dat vooroordeel eenigzins aan het wankelen hadden gebracht, en dat onze overtuiging daár begon door te dringen, waar wij altijd de meeste onverschilligheid niet alleen, maar ook den hevigsten tegenstand te duchten hadden! Het is om die redenen, dat wij het herzeggen: In de overtuiging van iets goeds bevorderd te hebben, ligt een rein gevoel van volbragten maatschappelijken pligt, en voor ons-zelfen iets aanmoediging opgesloten.

Sedert dien tijd hebben wij meermalen de hoofdbelangen van onze weerbare magt door onze dagbladen zien ter sprake brengen; zelfs ons voornaamste *handels-orgaan* heeft nu onlangs (1), met krachtige hand ten hare voordeele eene lans met de openbare meening gebroken. Dit was toch wel een sprekend bewijs voor eene ommekeer van gevoelen bij eene partij, die zich door dat orgaan laat vertegenwoordigen, en welke, vroeger, zoo menige bitsche aanmerking zich liet ontvallen tegen het te hoog vermeende cijfer van het oorlogs-budget.

Het zegt reeds veel, dat het zuchten, klagen en kermen heeft opgehouden, 't welk men, nog slechts een groot jaar geleden, gedurig hoorde uiten en zag omschrijven in de nieuwspapieren, die als lichtende sterren stonden aan den horizon der volksopinie. Meer nog zegt het, dat men de bladen ziet wentelen en de keerzijde ziet beschouwen, en dat men in overweging hoort nemen, wáár het heen zou gaan, als de regering voortging met op dat stuk toe te geven, en hare verantwoordelijkheid, ten opzichte der onschendbaarheid van den Staat, en die der bescherming, welke zij aan de hoofdbronnen van welvaart verschuldigd is, te grabbelen wierp.

De baan der redenering is voor ons nu ruimer geworden, de weg voor minnelijker onderhandeling is geopend, en vele struikelblokken en hinderpalen zijn weggeruimd, nu wij het voor 't minst beginnen eens te worden met de tolken van den dag. Wij achten ons echter nog geenszins ontslagen van de verplichting om op den ingeslagen weg voort te gaan, en om de opko-

(1) Zie *Handelsblad* van den 18den November 1840.

komende overtuiging voor vast te vestigen, door het ophangen van tafereelen, waarop, met onverbleekbare kleuren, de Nederlandsche krijgsmansstand, als de hechtste, de sterkste en onmisbaarste steun van den handelstand geschetst staan.

Niets kwam ons in de loopende oogenblikken daartoe geschikter voor, dan een beknopt relaas der gebeurtenissen op Sumatra, sedert het jaar 1837 tot 1838. Zeer belangrijke stukken en vertoogen waren ons, over dat onderwerp, ter inzage toevertrouwd, met de vergunning daarvan een bescheiden gebruik te maken; wij hadden alzoo zuivere bronnen, om daaruit ten algemeenen nutte te kunnen putten. Met betrekking tot het doel, dat wij ons vroeger reeds met de bearbeiding onzer schetsen over Celebes hadden voorgesteld, vonden wij ook hier veel stof tot overdenking, veel aansporing tot ontginning van den arbeid, en die ons te gemakkelijker voorkwam, aangezien de bouwstoffen daár zoo overzichtelijk mogelijk en duidelijk voor ons lagen. Wij rekenen ons dan ook geene de minste verdienste voor de zamenstelling dezer schetsen toe, en zullen ons genoegzaam beloond vinden met de erkenning, dat wij in deze weder het goede hebben willen bevorderen. Dat men aan het onderwerp eene leerrijke strekking zal toekennen, daarvan houden wij ons in de voorbaat overtuigd, te meer, daar het ons maar al te duidelijk gebleken is, dat de aangelegenheden der Nederlandsche bezittingen ter Westkust van Sumatra, over het algemeen, weinig bekend en daardoor te minder doorgrond zijn, en dat hetgeen de nieuwspapieren ons nu en dan deswege hebben medegedeeld, uithoofde van het weinige verband, 't welk daarbij tusschen de aangehaalde gebeurtenissen en de staatkundige bedoeling met Sumatra, in het oog gehouden werd of gehouden kon worden, vaak verkeerdelijk is beoordeeld geworden.

Het is ons, in de gegevene omstandigheden, minder doelmatig voorgekomen om de bijzonderheden der krijgsovereenkomsten te beschrijven, die toch op dat voor ons geheel vreemd terrein, zoo moeijelijk te volgen, en nog moeijelijker te beoordeelen zijn. Het was ons voornamelijk te doen, om het verband der krijgsovereenkomsten met de staatkundige bedoeling, ten opzichte dezer kolonie, op te sporen en op den voorgrond van ons doek te brengen. Langs dezen weg konden wij Sumatra van meer nabij doen kennen en deszelfs productief vermogen, met de hoop en de verwachtingen die het in zich besluit, in het verschiet van onze tafereelen brengen, om dat geheel dan des te sprekender te kunnen stofferen met de diensten, welke onze brave Oostindische krijgsmakkers daarbij hebben kunnen bewijzen.

Bij eene dusdanige beschouwing des onderwerps, konden wij het gevoegelijk in drie hoofdstukken verdeelen, te weten: 1°. *De beschouwing van den invloed der onderwerping van Bonjol.* 2°. *De onderneming tegen de IX en XIII kotta's;* en 3°. *Algeheele ver-*

nietiging der Padiesche overheersching door de tuchtiging van Tamboesy en de verovering van Daloe-Daloe, om eindelijk te besluiten met een beknopt overzicht van den staatkundigen toestand van Sumatra, op het einde van het jaar 1838.

Reeds vooraf moeten wij de aandacht onzer lezers vestigen op twee hoofdpersonen, welke zich bij onzen arbeid, gestadig aan onze bewondering en hoogachting opdrongen. De eerste als een man die schitterende vonken van geniaal doorzicht, in het duistere dat Sumatra nog in den jare 1833 omgaf, van zich uitspreidt; de ander als een welke die vonken opgaart, zijne zielskrachten er door verwarmende, en met de reuzenkracht eens stalen wils, het doel bereikt, dat de eerste had aangewezen. De één, een doorwrocht staatsman, waarop Nederland met zooveel regt roem draagt; de ander, een ontloken militair genie, dat zich met de staatkunde naauw verbreedert. In den eerste zagen wij Z. Exc. den luitenant-generaal Graaf VAN DEN BOSCH; in den anderen, de civiele en militaire gouverneur ter westkust van Sumatra, den kolonel MICHIELS.

Tot het goed begrip van de aangelegenheden, Sumatra betreffende, is het noodig, vooraf eenen blik te werpen op de oorzaken van die verschillende onlusten en oorlogen, die zoovele offeringen van allerlei aard hebben noodzakelijk gemaakt, en die de verwezenlijking der inzichten van het hooge bestuur, eene reeks van jaren belemmerd hebben. De grondige kennis van de zooveel genoemde mannen in dat alles, hebben wij ontwikkeld gezien in geschriften, die slechts aan weinigen bekend zijn, waarvan wij in zoo verre gebruik gemaakt hebben, als wij ter publiekmaking oorbaar achtten, en waartusschen wij onze bemerkingen hebben ingelascht. Dit voorloopig overzicht zal over de later op te geven bijzonderheden, een duidelijker licht verspreiden, omdat hier zamengevat wordt, wat ginds, afzonderlijk en als in het voorbijgaan wordt aangestipt.

INLEIDING.

Het schijnt eene geschiedkundige zekerheid te zijn — of voor 't minst als zoodanig te kunnen aangenomen worden — dat sedert onheugelijke tijden de Maleische landen van Sumatra, door het Soekoes-bestuur zijn geregeerd geworden. Dit bestuur was eene soort van aristocratischen foederativen regeringsvorm, deliberatief van aard, doch zonder vastgestelde wetten, en waarbij overgeleerde gebruiken, door de gewoonte tot wet geworden, tot maatstaf dienden. Daarvan werd niet dan zeer zelden afgeweken, tenzij eene algemeene stemming zulks noodzakelijk verklaarde. Het Islamismus, met eenen vrijzinnigen glimp, strekte aan dat alles tot grondslag. Het Soekoes-bestuur was zacht en van mee-

gaanden aard; het koesterde, in zekeren zin, zoowel in het godsdienstig als burgerlijk beheer, vrijzinnige beginselen, zeer voordeelig aan de ontwikkeling van verlichting, van handel en van volksrijverheid, en niet onvoordeelig aan de inzichten van het Nederlandsche gezag in die gewesten.

Daarmede in strijd, vormde zich op Sumatra eene secte Puristen, welke spoedig algemeen onder den naam van Padriërs bekend werd. Hare beginselen en leerstelsels waren gegrond op de oorspronkelijke leer van *Mohammed*, namelijk om deze leer te vuur en te zwaard voort te planten, en de dwingelandij eener willekeurige theocratie in de plaats te stellen van een bestuur, welks weldadigen invloed, met de mildere beginselen en inzichten van het Christendom der Europeanen, zeer spoedig heerlijke vruchten en voordeelen voor de volkswelvaart der Sumatranen, zoude opgeleverd hebben.

Twintig jaren lang had deze secte Puristen, die in sterkte aanwiesch naarmate dat de vrees voor die allesvernietigende beginselen harer leer toenam, geworsteld met de aanhangers van den voorouderlijken regeringsvorm. Langzamerhand bezweken de laatsten meer en meer, zoodat meest alle de afzonderlijke Staten der Padangsche bovenlanden zich ten laatste kromden onder het juk der Padriërs. De Engelschen schijnen zelfs vermoed te hebben, dat zich dat juk eenmaal over geheel Sumatra zoude uitbreiden, en dat daardoor de rijke bronnen van dat groote eiland en zijn onschatbaar productief vermogen, zoo niet geheel, dan toch grootendeels voor de Europeanen zouden verloren gaan, in eenen oorlog waaraan geen einde te zien was. Een ander er de kosten van te doen dragen, en zelf de voordeelen van eenen lucratieven sluishandel te trekken, is voorzeker niet vreemd gebleven aan de overeenkomst, waarbij het bezit van Sumatra ons op nieuw verzekerd werd. Dit denkbeeld vonden wij — wel is waar — niet uitgedrukt in de bescheiden welke ons ter dienste stonden, doch wij vermeenden hetzelfde te kunnen afleiden uit andere bijzonderheden ter onzer kennis gekomen, en die in de latere reclames (1839) van den Engelschen handel op Singapore, bij het bezetten der onzen van Baros, eenen grond te meer vonden.

Bij eenen dusdanigen inwendig verdeelden, door eenen vernietigenden oorlog geschokten toestand, werd, in den aanvang van het jaar 1821, door de hoofden van het rijk Menan-Kabou, de hulp van het Nederlandsch gezag ingeroepen tegen de dwingelandij der Padriërs, en van dat tijdstip af dagteekent voor ons de Padriesche oorlog.

Het toegeven aan dat aanzoek heeft men wel eens gegispt, uit onkunde van de toedragt der zaak; doch men heeft zulks gedaan, toen men, van achteren de zaak beschouwende, zag, dat die oorlog van langen duur konde zijn, en dat hij ontzettende opofferingen zou kosten, zonder nog te kunnen vooruit

zien, of hij immer zoude vergoed worden. Intusschen vergat men in rekening te brengen, dat de weigering van hulpbetoon, of het verleenen derzelve en het initiatief nemen bij de inwendige beroerten, voor ons gezag en ten opzichte van de voordeelen welke Sumatra eenmaal konde afwerpen, eene quaestie van *ontzegging* of *behoud* was. Wilde men eenmaal voordeelen van deze kolonie en van haar productief vermogen trekken, dan toch moest de alles overweldigende Padriesche stroom niet alleen gestuit, maar zelfs binnen nauwe grenzen beperkt worden, aangezien de Padriesche beginselen, toch regtstreeks strijdig waren met de inzichten van het gouvernement. Daarenboven bestond er geene mogelijkheid, om met deze fanaticke horde te onderhandelen, en hen te bewegen tot het maken van goede wegen en bruggen, of het in werking stellen van eene goede gemeenschap. Dit was noodzakelijk, om den nog onontginden rijkdom van den grond dienstbaar te maken voor den kleinen en grooten handel, tot de verspreiding — in een woord — van algemeene welvaart. Aan den anderen kant moest men in het oog houden, dat de Europeanen zich alleen door eenen overwegenden zedelijken invloed, te midden der Indianen kunnen staande houden, en dat die invloed, in den oorsprong, alleen kan verkregen worden door onfeilbare wapenkracht. Wanneer men nu de gelegenheden, om de laatste te toonen, laat ontsnappen, dan ook ontslipt zeer spoedig aan de hand des Europeans den eenigen hefboom, den eenigen band, waarmede hij den Indiaan aan zijne belangen bindt. Hoe men de zaak dan ook beschouwe, het Nederlandsch gezag zag zich wel genoodzaakt hulp te verleenen aan hen die hulpbetoon vroegen, aangezien men hiermede een tweeledig doel konde bereiken.

Eene overweging — en die mogen wij, als militaire publicisten, niet onopgemerkt laten — ware hier welligt in het midden te brengen, deze namelijk: dat het reeds vooruit te zien was, dat men, met de bevolking van Menan-Kabou bij te staan, zich de Padriërs tot openlijke en onverzoenbare vijanden maakte, en dat, als men begon, men ook over voldoende strijdmiddelen en strijdmachten moest kunnen beschikken, om in eens de Padriesche magt te snuiken en uit te roeijen. Moeijelijk is het zulke overwegingen ingang te doen vinden bij een gouvernement, dat reeds van zelf geneigd is, om *dadelijk* te genieten, zonder de wegen te willen, waarlangs dat bespoedigde genot kan verkregen worden, en dat in de beschikking der middelen, door eene dikwerf verkeerde zainigheidszucht der natie, belemmerd wordt. Van daar dat gedurig aanwenden van halve maatregelen, dat schroomachtig beproeven van ontoereikende krachten, die weifelende paliatieve staatkunde, die in de geschiedenis van ons staatswezen en in die van velen onzer staatsmannen, zulk eene groote rol gespeeld hebben. Slecht nu en dan ontmoet men in die geschiedenis eene ten toon gespreide, en, in sommige takken van het bestuur, de zoo hoog

noodige veerkracht, die eerbied, maar vooral ontzag inboezemde; doch als men dan slechts een weinig nader onderzoek doet, dan ziet men, dat zulks minder voortkwam uit eene krachtige inspanning van het gouvernementale werktuig, maar meer dat eene persoonlijkheid op den voorgrond stond, die dat alles daarstelde. Deze persoonlijkheden zijn zeldzaam, omdat de school die ze voort moest brengen, een wekelijks karakter heeft, en de persoonlijke verdiensten in die school niet dan zeer zelden en bij wijze van exceptie, gevaardeerd en op prijs gesteld worden (1).

In de aangelegenheden van Sumatra, zagen wij deze onze oorspronkelijke bewering duidelijk en helder doorblinken; want, van het tijdstip af, dat alles ten onzen voordele keerde, blonk er een persoon uit die op eigene verantwoordelijkheid durfde doortasten, en die alleen zijnen ijver, zijne kennis en de veerkracht zijner geest en zielsvermogens gehoor leende, om later onbevreesd zijn gedrag en zijne handelwijzen te regtvaardigen. Die man was de kolonel *Michiels*, welke, in eenen minderen rang, welligt vergeten had weggekijnd, indien niet het dreigend gevaar naar mannen van zijnen stempel had doen zoeken, en als een talent van de eerste orde, niet in hem de spranken van buitengewone begaafdheden ontdekt hadde; dat talent was de commissaris-generaal *Van den Bosch*. Doch komen wij tot ons onderwerp terug.

Toen het zwaard eenmaal tegen de *Padiërs* getrokken was, had men ridderlijk de schede moeten wegwerpen; want nu barste de lang gevoede haat tegen de *Nederlanders* los. Gebrek aan meerdere wapenkracht, dan waarover men beschikken kon, moest onzen zedelijken invloed, bij de partij die wij werkelijk wilden ondersteunen, verzwakken. Van dáár de afval en het verraad, dat men dikwerf bij de zoogenaamde *Maleischgezinde* partij ontvond, en die men moest verwachten, zoolang de *Padiërs*, over het algemeen genomen, de bovenhand behielden, en de vrees die zij inboezemden, grooter was dan het vertrouwen op de onfeilbare kracht onzer wapenen. De afvallen en het verraad werden ook, en niet zonder redenen, toegeschreven aan het somwijlen *onvoorzigtig* of *willekeurig* gedrag van civiele of militaire beambten, die, door *onkunde* of *verkeerde driften* geleid, diezelfde volksgebruiken kwetsten, die de *Nederlanders* geroepen waren te handhaven of te herstellen.

De onheilen die daaruit ontsproten, waren gedeeltelijk te wijten aan het gebrek aan gouvernementale veerkracht, waarop wij zoo even doelden, en waaruit gewoonlijk eene gebrekkige keuze der werktuigen voortspruit. Het gouvernement had daarenboven in den aanvang de *Oostindische* aangelegenheden, niet zóó ingezien, als men het later gedaan heeft. Het hoofdbestuur in In-

die namelijk, had te weinig stof om te *kunnen* kiezen; omdat de aanvulling uit Europa — eervolle uitzonderingen waren er — iets meer dan te wenschen overliet.

Toen dit kwaad reeds vrij diep gewerkt had, oordeelde het hooge bestuur het noodig, zeer strenge bevelen te geven aan ambtenaren en officieren. De eerbiediging van de landsgebruiken werd daarbij op den voorgrond gesteld. Ook werden de punten van aanraking tusschen het inlandsch en Europeesch bestuur, bepaaldelijk aangewezen. Voornamelijk werd hierbij als stelregel opgegeven, dat, aangezien de *Maleijer* jaloersch is op zijne vrijheidsregten, en bijzonder gehecht is aan bestaande gebruiken, het beste middel om hierin geen aanstoot te geven, zoude zijn, dat men zich zoo min mogelijk met het huishoudelijke van zijn bestuur inliet, en zich dan eerst daarin mengde, wanneer dat bestuur in onmiddellijke aanraking kwam, met de hoofvoorwaarde van het bestaan des *Nederlandschen* gezags op Sumatra. Daaronder werd gerangschikt het onderhouden van openbare rust, en de handhaving van persoonlijke veiligheid en van de eigendomsregten der *Europeanen*.

Deze maatregel was, in verband met onze toenmalige aangelegenheden, zeer wijs bedacht, en werkte ook heilzaam in de gevolgen. Zij vorderde echter van de zijde der ambtenaren en officieren, behalve de kennis van inlandsche zeden en gebruiken, een duidelijk begrip der wezenlijke staatkundige gesteldheid, waarin het *Nederlandsche* bewind zich geplaatst zag, ten gevolge der voorgevallene beroerten en onlusten. Een zuiveringsstelsel was mede noodzakelijk geworden; doch dit kon niet dan langzaam geschieden.

Van den nood maakte men eene deugd, en nam, bij de ontoereikendheid der middelen, bij tijd en wijle toevlugt tot eene zeer passieve staatkunde, jegens de half-onzijdigen en jegens de twijfelachtige bondgenooten. De verordende maatregelen van het *Indische* hoofdbestuur, konden en moesten nu ook wel, voor zoo ver dit geschieden konde, in volle kracht blijven, zoolang de groote quaestie tusschen de *Padiërs* en *Maleijers*, niet geheel door de wapenen beslist was. De mindere belangen en de vele opgewekte hartstogten, werden geheel ter zijde geschoven, om het hoofdbelang op den voorgrond te stellen, en toen was het staatkundig, om zich met het huishoudelijke van het inlandsch bestuur, in het geheel niet in te laten.

In weerwil van eene blijkbare verbetering van zaken, liet zich het einde van dezen ingewikkelden staatkundigen toestand, niet vooruitzien. Vele stemmen begonnen zich ook te verheffen (na de eerste gebeurtenissen te *Bonjol*) tegen onze tusschenkomst in de binnenlanden, daar men vermeende, dat zij tot niets anders dan tot opofferingen zoude leiden. De commissaris-generaal des *Konings*, Z. Exc. de luitenant-generaal Graaf *Van den Bosch*, had echter eenen diepen blik geworpen in dien chaos, en hij ver-

(1) Een klein fonds-artikel, voorkomende in het *Handelsblad* van den 17den October 1840, heeft in vlotige, maar daarom niet minder duidelijke trekken, de diepte aangewezen van het kwaad dat wij hier op het oog hadden.

meende, dat die binnenlanden, noodzakelijkerwijze, behoorden tot een weldoordacht stelsel van kusthandel, alsook wanneer de oorlog met de Padriërs eenmaal geëindigd was, het bestuur met eene vaste hand, gematigd, maar altijd doortastend, zou kunnen werken aan de uitbreiding van onzen invloed, ook in de binnenlanden en zelfs tot aan de Oosterstranden. Daartoe zou er echter een man aan het hoofd des bestuurs op Sumatra moeten staan, die, bij uitgebreide kennis en veel veerkracht, echter eenen concilianten aard paarde, en dan ware dat alles te bereiken, waren er van het groot productief vermogen van Sumatra voordeelen te trekken; vooraf echter — en dit was eene *conditio sine qua non* — moest de Padriësche heerschappij geheel vernietigd worden. Dit druichte aan tegen de meer algemeen gedeelde gevoelens; en toch moet men nu van achteren bekennen dat de blik van dien staatsman niet gefaald heelt. Immers hij ontwikkelde deze inzichten reeds in eene instructie, dato 20 December 1833, waarin onder anderen de volgende opmerkelijke zinsnede voorkomt:

« Willen wij ons meerdere voordeelen van dit land verzekeren, dan moet onze politieke invloed ons niet alleen de middelen verschaffen, om de industrie uit te breiden; maar ook om ons van derzelve vruchten meester te maken; want aangezien op haar belastingen moeten worden geheven, om de kosten des bestuurs te dragen, voor welke de Engelschen niet te zorgen hebben, en zulks bij directe heffing niet kan geschieden, gelijk de ondervinding doet zien, schiet er blijkbaar wel geen ander middel over, dan de zaken dermate in te rigten, dat wij op den in- en uitvoer aan de oostkust, dezelve belastingen kunnen heffen als aan de westkust plaats heeft, en ook daartoe is eene uitbreiding van ons politiek gezag noodig.»

Duidelijk genoeg werden hier de binnenlanden bedoeld, en vooral die, welke door de groote rivieren, die oostwaarts uitstroomden, bespoeld worden, en dáár was het juist, dat de hoofdkrachten der Padriërs zetelden. De lange duur der Bonjolsche zaken kon door den commissaris-generaal destijds niet voorzien worden, dewijl daarmede omstandigheden en persoonlijkheden zijn gepaard geweest, die *à priori* niet in rekening konden worden gebragt. De commissaris-generaal had één doel aangewezen, en dit had reeds gedeeltelijk een einde gemaakt aan dat onbepaalde weifelachtige der partiële kleine veldtogten in de binnenlanden, waarbij geene de minste strategische inzichten voorzaten, en waarin de tactiek eene geheel uitsluitende rol speelde. Dit moest natuurlijkerwijze medewerken tot het rekken van den Padriëschen oorlog en daarbij ontbrak er nog één hoofd op de plaats zelve, 't welk de grootsche inzichten des commissaris-generaals niet alleen wist te doorgronden, maar die in zich de kracht voelde, om ze ten uitvoer te leggen, in weerwil der weifelende houding van het toenmalige Indische hoofdbestuur.

De weinige voordeelen welke men tot in 1837 voor Bonjol behaalde, deed de voornemens met Sumatra twijfelachtig staan. Zelfs toen de kolonel *Michiels* in 1837 tot civiel en militair gouverneur ter westkust van Sumatra benoemd was, twijfelde ook deze — hij die het anders zoo zelden deed in gevaren — of het geene zaak zoude zijn, om van de binnenlanden niet meer te houden dan volstrekt noodig was; en zelfs, of men niet zoude moeten trachten om langzamerhand terug te trekken. Daarbij kwam echter bij hem op, dat, indien door dat terugtrekken, al de vooruitzichten op vergoeding van de gebragte opofferingen moesten opgegeven worden, men echter een tijdelijk en betrekkelijk voordeel zou behouden, namelijk, om de lasten te kunnen verminderen. Toen echter de laatste onderneming tegen Bonjol met zulk eenen beslissenden uitslag bekroond werd — zoo als wij in het eerste hoofdstuk zullen ontwikkelen, — toen ging er voor hem een licht op uit de omstandigheden waarvan hij getuige was, en die tevens de voormelde instructie des commissaris-generaals, van uit den kring van een bespiegelend vermoeden, op het standpunt eener bereikbare wezenlijkheid plaatste.

De Padriësche overheersching, zoo fataal voor de ontwikkeling van het handels- en maatschappelijk verkeer der Nederlanders met de Sumatranen, was sterk geknakt, doch nog niet geheel gebroken en vernietigd. Nu zou onze tusschenkomst eenen overwegenden zedelijken invloed verkrijgen, als men zich slechts niet met den schijn glans eener fysieke overwinning vergenoegde, maar er de voordeelen van zocht magtig te worden. Op dien weg te blijven stilstaan, was achteruitgang, en dit begreep de kolonel *Michiels*; gelukkig kon hij hier voor zijnen persoonlijke roem, veel, maar nog oneindig meer doen voor de belangen van den koning en van het land dat hij diende. De Padriësche leer had daarenboven reeds te diepe wortelen geschoten; zij telde nog, zelfs in de gewesten die ons oogschijnlijk waren toegegaan, te vele geheime aanhangers, om de laatste schuilplaats der Padriërs, niet als eene kweekschool hunner beginselen te laten bestaan. Dit gaf aanleiding tot de onderneming tegen de XIII kotta's en tot den veldtogt tegen het rijk van Tamboesy, welke met de schitterende vermeerstering van Daloe Daloe eindigde.

De reeks van gebeurtenissen, die zich nu zoo snel hadden opgevolgd, had ook de vroegere verhouding van het Nederlandsche gezag, tot de oude bezittingen eenigzins gewijzigd. De groote uitbreiding van grondgebied, de vele nieuwe volken, die zich als van zelve kwamen scharen onder de Nederlandsche vlag, en niet alleen bescherming, maar eene regeling van hun huishoudelijk beheer kwamen vragen, vorderden eene meer dan passieve verhouding. Daarbij moest in het oog gehouden worden, dat de oude inlandsche geslachten, alleen aan de tusschenkomst der Nederlanders te danken hadden, dat zij zich hadden kunnen herstel-

len, zoowel in het gezag als in hunne andere voorregten, instellingen en gebruiken. Dit alles was eerst verkregen na eenen inwendigen worstelstrijd van 36 jaren, gedurende welken vele volksgebruiken, die alleen op overleveringen berusteden, onder den invloed der Padriesche instellingen, als het ware, geheel uit het gezicht en uit de gewoonten waren geraakt. Van daar dat zij het ook niet eens konden worden, omtrent de echtheid der aloude beginselen van bestuur, hetgeen te natuurlijker was, omdat de priesters bijna de eenige bezitters van schriften en de opvoeders der jeugd zijn. Dat deze laatsten eerder genegen waren het oude te verduisteren, dan instellingen te bevorderen, welker eerste beginsel was, hen van alle bemoeienis met het bestuur uit te sluiten, sprak wel van zelve. De wangunst en haat hadden in dien langdurigen strijd te diepe sporen nagelaten; dweep- en hebzucht hadden elkander de hand geleend, om de wettige bezitters uit rang en eigendom te stooten. Niet zelden had de broeder den broeder, de zoon den vader, en omgekeerd, verdrongen, en beide partijen hadden telkens, en dikwijls door brandstichting en moord, onderling hare regten betwist.

Te midden van het woelen der hartstogten, die, hoewel de oorlog zelf door eenen algemeenen vrede was gevolgd, nog door de herinnering aan het voorledene in beweging gehouden werden, herrees het Soekoes-bestuur, maar zonder het aartsvaderlijke waas van onderlinge eensgezindheid. Het Nederlandsche gezag moest nu wel als bemiddelaar optreden; passief te blijven — zoo staatkundig, toen de groote quaestie tusschen Padriërs en Maleijers nog onbeslist was — zou de vruchten der eindbeslissing hebben doen verloren gaan. Het moest als bemiddelaar optreden tusschen zoovele van elkander onafhankelijke geslachten, met een helder doorzicht, eene ruime mate van geduld, met zachtheid, kracht van overreding, en somwijlen met de kracht der wapenen. Langs dien weg alleen kon onze staatkundige invloed zich uitbreiden en dienstbaar worden aan inwendige beschaving en voorbereiding tot ontwikkeling van maatschappelijk verkeer, van landbouw, volksnijverheid en handel; langs dezen weg alléén, kon het aloude Soekoes-bestuur eene, naar de omstandigheden gewijzigde, en met de Nederlandsche belangen passende, nieuwe en heilrijke instelling verkrijgen.

Dit was de gedragslijn welke de gouverneur *Michiels* volgde, en die wij als den sleutel beschouwen, om te kunnen doordringen tot het goed begrip der gebeurtenissen, welke wij nu achronologisch zullen ontwikkelen.

Breda,

J. C. VAN RIJNEVELD.

1 December 1840.

(Vervolg in n°. 7.)

NOTITIEN

VAN EENIGE BIJZONDERHEDEN DER DOOR DE ENGELSCHEN EN FRANSCHE TROEPEN GEVOERDE BELEGERINGEN VAN SPAANSCHEN VESTINGEN, IN DE JAREN 1808—1815.

(Vervolg van n°. 5 en slot.)

Belegering van de forten van Salamanka en van het kasteel van Burgos, door de Engelsche troepen in 1812.

De eerste dezer belegeringen levert voor het doel en de strekking van dit verhoog, geene vermeldenswaardige bijzonderheden op, aangezien de Engelschen, hier hunne gewone manier van aanval volgende, met meer verlies van menschen dan noodig was, zich in den tijd van tien dagen van de zwakke forten van Salamanka meester maakten. Alleen dient hier vermeld te worden, dat het gebruik van gloeiende kogels tegen het fort St. Vincent, die herhaalde malen brand veroorzaakten en den brand onderhielden, zoodat de bezetting denzelfden niet konde blusschen, de voornaamste oorzaak was, dat dit fort zich moest overgeven, middelerwijl een ander fort met storm genomen werd.

De niet geslaagde belegering van het kasteel van Burgos is des te belangrijker en verdient uit dien hoofde een kort verslag:

De generaal *Clausel*, die den maarschalk *Marmont* in het kommando over het legerkorps van Portugal vervangen had, had zich, door ontvangene versterkingen in staat gesteld gezien, om het offensive (in de maand Augustus 1812) te hernemen en Valladolid te bezetten. De hertog van *Wellington* had daarop Madrid verlaten, zich met het Spaansche leger in Gallicie vereenigd, ten einde zodoende het fransche legerkorps te ontmoet te trekken, en het op nieuw tot het defensieve te noodzaken. Tegen zulk eene magt niet opgewassen, had *Clausel*, na Valladolid verlaten te hebben, in het kasteel van Burgos 2000 man met den generaal *Dubreton* achtergelaten, en zijne achterwaartsche beweging vervolgd.

Burgos was, als depôt- en steunplaats voor hunne verdere operatiën, voor de Engelsche troepen van het grootste gewigt. Uit dien hoofde liet de Engelsche veldheer de stad bezetten, en het kasteel door twee divisiën insluiten, terwijl het overige gedeelte bij *Monasterio* post vatte, om het beleg van het kasteel te dekken.

Het kasteel ligt op eene hoogte, welke aan de stad grenst. Hetzelve was in drie wallen gesloten. De derde enceinte, welke tot reduit diende, bevatte een oud Donjon en de kerk de *La Blanca*. De eerste enceinte was alleen gereveteerd, die, van

eene fraisering voorzien, verder door eene gracht van 10 ellen breedte beschermd werd. Op 250 ellen ten noorden van het kasteel, ligt de hoogte St. Michel, welke het kasteel beheerscht, waarvan het door een diep ravijn gescheiden is. Op die hoogte lag een groot aarden horenwark, dat door *Napoleon* ontworpen, doch nog niet geheel voltooid was. De beide branches van dit werk hadden geene grachten. Aan een reduit en eene communicatie, dwars door het ravijn, was men begonnen.

De geheele bezetting van het kasteel bestond uit ruim 2000 man, waaronder $1\frac{1}{2}$ compagnie (126 man) artillerie en eene compagnie pionniers (2 officieren en 124 man). Aan geschut was voorhanden: 9 kanons van zwaar kaliber, 11 veldstukken en 6 mortiers en houwitzers.

De oorlogsvoorraad was aanzienlijk. Veel koorn had men bijeengebragt, doch slechts 7 kleine handmolens waren er aanwezig, om het te malen. Men had gebrek aan wijn en azijn, ook het drinkwater was slechts spaarzaam voorhanden. Het ontbrak eveneens aan timmerhout voor de genie-werkzaamheden, evenmin had men zandzakken, schanskorven en fascinen beschikbaar; de genie had zelfs geene spijkers. Slechts ééne kazerne was er in het kasteel, maar slechts voor..... 30 man, en deze was nog in de kerk La Blanca, dat tevens tot verplegingsmagazijn diende. Het oude donjon was geblinddeerd, bevatte den voorraad van buskruid en levensmiddelen, een klein hospitaal en eenige kamers voor den staf.

De eerste maatregelen door den generaal *Dubretton* verordend, waren in het belang van het logement der troepen, waartoe men het hout bezigde, voortgekomen uit de slooping van eenige huizen in den omtrek van het kasteel; doch zulks was niet voldoende. Het grootste gedeelte der bezetting was alzoo genoodzaakt te bivouacqueren. Het horenwark St. Michiel was door een bataillon bezet. Een ander bataillon lag in het klooster St. Roman, zijnde een gewigtige post, aan het kasteel van de stadzijde belendende. Een derde bataillon hield het kasteel bezet, namelijk twee kompaniën in de eerste en drie kompaniën in de tweede enceinte; de overige waren in het reduit.

De Engelschen vooronderstelden, dat het kasteel van Burgos zich niet lang zoude kunnen verdedigen. Om die reden hadden zij slechts 3 kanons à 18 Ⓞ en 5 houwitzers van 24 Ⓞ, van Santander laten komen, met een approvisionnement van 500 schoten per stuk, en 1200 stuks pionniers-geredschappen. Bij de verkenning dezer sterkte, had men ook de mogelijkheid ingezien, om het gedetacheerde werk St. Michel door een *coup de main* weg te nemen. Dien ten gevolge gelastte de hertog van *Wellington* een storm-aanval op hetzelfde te beproeven. Tot dat einde zouden twee kolonnen, in den nacht van den 19den op den 20sten Septem-

tember, ieder het saillant van een half bastion aanvallen. Middeleerwijl beide kolonnen voorwaarts rukten, zou een detachement van 150 man zich op den rand der gracht van het front uitbreiden, en een levendig geweervuur maken op de verdedigers. De stormers zouden in de gracht, wier contre-escarp onvoltooid was, afdalen, om, onder begunstiging van het vermelde vuur, de stormladders te plaatsen. Eene derde kolonne kreeg bevel om het werk te omgaan en hetzelfde in de keel aan te vallen.

De dispositiën tot den aanval waren goed, doch werden slecht uitgevoerd. Het detachement namelijk, had nauwelijks eenige passen gemaakt, toen het reeds begon te schieten, en vooruitgaande bleef doorvuren, zoodat het zijne nadering reeds op 400 ellen van den grachtsboord aankondigde. Gedurende deze noodlottige manoeuvre, verloor het reeds zoovele menschen, dat de overige zich verstrooiden. De Portugesche troepen, met den aanval van het linker bastion belast, wilden niet in de gracht afdalen, ofschoon de stormladders door eenige brave soldaten geplaatst waren; de aanval op het regter bastion mislukte eveneens. De derde kolonne (Engelsche soldaten) drong moedig tot aan de keel van het werk vooruit, na reeds door het artillerie-vuur van het kasteel meer dan de helft harer manschappen verloren te hebben. De bezetting in het front geoccupeerd, had verzuimd om de keel gade te slaan, zoodat de Engelschen hunne ladders tegen de palissadering konden plaatsen en in het werk drongen. Te zwak om de onthutste verdedigers tegen te houden, gelukte het aan deze om zich door te slaan en binnen het kasteel te trekken, een verlies van 159 gesneuvelden en gevangenen, en 39 gewonden, waaronder de kommandant *Thomas*, in handen der Engelschen achterlatende. Deze laatsten hadden 6 officieren en 65 man gesneuvelden en 13 officieren en 354 man gekwetsten verloren.

De Engelschen logeerden zich dadelijk in het fort en maakten eene communicatie zijwaarts, door de gracht van het front naar de poterne. Den geheelen nacht en ook gedurende den daarop volgenden dag, werd het ingenomen werk, door de artillerie van het kasteel, sterk, doch vruchteloos beschoten; de palissadering kon niet meer vernield worden, aangezien de Engelschen er van de binnenzijde reeds aarde tegengeworpen hadden. Een der kanons à 16 Ⓞ, sprong in het kasteel, en stelde verscheidene kanonnières buiten gevecht. In den volgenden nacht (20sten op den 21sten) chemineerden de Engelschen buiten het hoornwerk en begonnen den bouw eener batterij voor 2 kanons à 18 Ⓞ en 5 houwitzers. Deze arbeid werd door 600 werkers verrigt. De verdedigers hadden echter nog eenige stukken, namelijk twee kanons à 16 Ⓞ en zes kanons à 12 Ⓞ, op het donjon in batterij ge-

bragt, om de in bouw zijnde aanvals-batterij en echarpe te nemen. Dit gaf de Engelschen aanleiding om eene tweede batterij vóór de keel van St. Michel aan te leggen, ten einde de nieuwe batterij in het donjon, waarvan men veel te lijden had, tot zwijgen te brengen. Deze arbeid begon in den 4^{den} nacht; ook toen eerst kon men de batterij n°. 1 bewapenen.

Ten einde tijd en arbeid te besparen, gelastte de Engelsche veldheer de buitenste enceinte van het kasteel, zonder vooraf gelegde bres, te bestormen. De dispositien voor den aanval waren bijna gelijklopend met die voor de bestorming van St. Michel voorgeschreven, doch de aanval mislukte, omdat de tirailleurs, bestemd om de verdedigers bezig te houden, wederom niet op de voorgeschrevene posten waren, en het Portugesche bataillon, dat van de stadszijde eene diversie zoude maken, zich met vuren tegen eenen post inliet. De Franschen maakten ook hier weder een zeer voordeelig gebruik van de rolbommen en granaten. De beladdeering mislukte zijnde, moest men wel tot het oorspronkelijke plan terugkeeren, namelijk, om de buitenmuren van het kasteel gedekt te naderen, en dezelve door eene mijn om te werpen.

De naderingswerken waren echter hoogstgevaarlijk te ondernemen, omdat men door eene laagte moest heenwerken, en men alzo zeer veel van het plongerende geweervuur uit het kasteel te lijden had. De loopgraven waren 5,50 ellen diep, en nogtans was men niet tegen dat vuur gewaarborgd. De verdedigers maakten ook van het geweervuur het voordeeligste gebruik, door op verschillende punten palanken te plaatsen, waarachter zich eenige behendige schutters stelden, en van waar het dezen gelukte om den sappen-arbeid aanhoudend te verontrusten en tegen te houden.

Middelerwijl de belegeraars hunne naderings-werken tot aan de contre-escarp voortzetterden, en reeds bezig waren om eene mijnput en galerij onder de gracht door te graven, maakten de belegerden aanstalten tot eene hardnekkige verdediging van de tweede enceinte. Het geschut uit de eerste enceinte werd weggevoerd, om het reduit en van daaruit de tweede insluiting te verzekeren, aangezien de kommandant, en wel met grond, voor eenen algemeenen storm op zijne eerste versterkings-linie, vreesde. In het kasteel had men, en vooral de artillerie, veel te lijden van het geweervuur uit de hooge huizen der stad, zoodat men achter de meeste stukken parados maken en de traversen tusschen dezelve verhoogden moest. In de niet bekleedde contre-escarp der tweede enceinte, werd door de fransche genie een banket gemaakt, en de afgegraven aarde op den grachtsboord geworpen, waardoor men eenen bedekten weg en een glacis verkreeg, die behoorlijk gepalissadeerd werden.

In den 11^{den} nacht (29sten op den 30sten September) was

de mijn gereed en met twaalf buskruid-vaten (ieder met 45 N. P. buskruid) geladen; men was echter niet ver genoeg door de escarp-bekleeding heengegaan, zoodat men ontwaar werd, toen de mijn sprong en de gereedstaande storm-kolonne van 570 man, voorwaarts drong, dat de aarde van den walgang loodregt was blijven staan, en de bres alzo niet bestijgbaar was; de eerste stormers werden ook dapper afgewezen.

Alsnu moesten de belegeraars met kracht aan de tweede mijn-gallerij, die reeds ontgind was, arbeiden, terwijl *Wellington* daarenboven, dicht onder de eerste enceinte, eene batterij liet opwerpen, op eene plaats, waar die insluiting de batterij tegen het artillerie-vuur van het reduit beschermde. Uit dien hoofde gaf men aan de borstwering slechts eene zoodanige dikte, dat men tegen het geweervuur gedekt was. Deze batterij voor 5 kanons à 18 \bar{w} , was reeds den volgenden dag (30 September) gereed en gewapend. Zoodra de belegerden hiervan de lucht kregen, bragten zij drie veldstukken en drie kleine mortiers op de eerste insluiting in batterij, die nu een zoo hevig echarpe-vuur op de bresbatterij maakten, dat deze haar vuur niet konde openen; kort daarna was de borstwering vernield, twee 18pounds affuiten gedemonteerd en een tap van een der 18 \bar{w} ers verbrijzeld. Intusschen hadden de belegerden den mijntrechter sterk bekroond. De hertog van *Wellington*, zijn voornemen willende doorzetten, en zich niet op de uitwerking van de tweede mijn alleen verlatende, gelaste de eerste bresbatterij te ontwapenen, en eene tweede bresbatterij, eenigzins meer achterwaarts aan te leggen, die alsnu tegen het kanonvuur zoude gebouwd worden. De ligging dezer batterij was mede niet gunstig, daar zij, nog in bouw zijnde, zoodanig door het plongerende kanonvuur uit het reduit geteisterd werd, dat men weldra de onmogelijkheid inzag, om daarvan gebruik te maken; de stukken werden vervolgens weder naar de eerst aangelegde batterij, achter St. Michel teruggebracht, om van daar uit de verte, de eerste mijn-bres verder af te kammen, 't geen ook werkelijk gelukte.

In den den nacht van den 5den op den 4den October (den 15den) was de tweede mijn en alles tot den storm der eerste en alsnu verwacht wordende bres, gereed. Tegen 5 uren des avonds werd het signaal gegeven en op hetzelfde oogenblik, dat de tweede mijn sprong, rukten de belegeraars moedig uit de loopgraven op de bressen, en drongen de verdedigers in hunnen nieuw gevormden bedekten weg der tweede insluiting terug, terwijl de stormers zich ijverig op de bres logerden. Een uitval, door de belegerden gedurende den dag ondernomen, slaagde in zoo verre, dat het logement der eerste bres geheel vernield en de belegeraar van zijne pionniers-gereedschappen beroofd werd.

Met veel inspanning moest er nu gewerkt worden om de

door den uitval vernielde werken te herstellen, en langs het terreplein, tusschen de eerste en tweede insluiting, voort te gaan, om zich op het glacis dier insluiting vast te zetten. Tegen het directe geschutvuur was men gewaarborgd; daar de artillerie in het kasteel niet zoo diep konde plonger; doch men had des te meer van het geweervuur en van de springende zware bommen te lijden, die de belegerden langs het glacis tegen de sappenhoofden deden rollen. Middelerwijl was men van de stadszijde, aan den kant van de kerk St. Roman, begonnen zich in te snijden, om de belegerden ook van deze zijde meer direct te verontrusten. De genie der laatstgenoemden, voorziende dat deze kerk welligt spoedig in handen der Engelschen kon komen en dan de verdere verdediging van het kasteel zeer belemmeren zoude, maakten dadelijk aanstalten, om haar, des noods te kunnen doen springen; dien ten gevolge, deed zij onder ieder der kolommen, waarop het gebouw steunde, eene fougass aanleggen en onderling verbinden.

De belegeraars eenen nieuwen voorraad van buskruid ontvangen hebbende, begonnen nu uit de batterij, achter de keel van het genomene hoornwerk St. Michel, dat gedeelte der tweede enceinte te beuken, 't welk men van daar konde zien. Om in het gebrek van projectielen te voorzien, had men die welke de Franschen op de belegeringswerken hadden verschoten, doen opzoeken. Degene welke men gebruiken kon, werden aan den vinder tegen de volle waarde betaald. Dikwerf echter was men genoodzaakt om de 16ers kogels in de 18ers kanons te laden.

Een tweede uitval, door de belegerden met circa 400 man beproefd, had in den vroegen morgen van den 8sten October plaats, en werd met het beste succes bekroond. De werken op de bressen en tusschen de eerste en tweede enceinte, werden grootendeels vernield, terwijl de belegeraars 2 officieren en 52 man als gevangenen, ongeveer 200 man aan dooden en gekwetsten, en al hunne aldaar aanwezige pionniersgereedschappen verloren. Van dat oogenblik gaven de Engelschen hun voornemen, om op dat terrein voort te werken, op, zich vergenoegende om aan de buitenzijde der eerste insluiting de loopgraaf uit te breiden, terwijl de artillerie alles aanwendde, om uit de verte, bres in de tweede enceinte te maken.

De Engelschen hadden nu ook de zekerheid verkregen, dat het behoud van het kasteel, in verband stond met het intact houden van de kerk La Blanca. Dien ten gevolge begon men dit gebouw den 9den October met gloeiende kogels, doch vruchteloos, te beschieten. Intusschen was de bres in de tweede enceinte zoo goed als bestijgbaar, doch dit belette den verdedigers niet, om zich ook hier op eene hardnekkige verdediging voor te bereiden. Aan eene afsnijding der bres was, wel is waar, niet

te denken, maar de verdedigers bragten een groot aantal bommen onder het puin, welke zij met kruidworsten verbonden, terwijl zij achter de bres eenige fougassen in het terreplein aanbragten. Het slechte weder en de aanhoudende regens, hielden de belegeringswerken zeer op, dewijl de Engelschen uren lang bezig gehouden werden, om hunne loopgraven van het afstroomende water te ontlasten; de Franschen van hunne zijde, moesten dikwerf tweemaal daags de worsten hunner fougassen en bommen-chapelets vernieuwen.

Dit oponthoud en de stoutmoedige toebereidselen der verdedigers waren van grooten invloed, daar de belegeraar, den storm op de beide bressen der tweede insluiting, die ook telkens opgeruimd werden, niet vertrouwende, alsnu met kracht aan twee mijngangen arbeidde (11 October), om langs de zijde der kerk St. Roman en van de tegenovergestelde zijde, onder de kerk La Blanca, tot aan het reduit te geraken.

Op den 18den October ontving de Engelsche veldheer het berigt, dat de mijn, onder den buitenmuur der kerk St. Roman, gereed was om te springen. Daarvan wilde hij gebruik maken, om gelijktijdig de tweede insluiting te doen bestormen, 't welk tegen 4½ uur des avonds zoude plaats hebben. De dispositiën tot dien aanval werden uitvoerig omschreven en aan de korpsen tijdig genoeg medegedeeld (1).

De mijn onder de kerk St. Roman sprong op het bepaalde uur, en maakte eene vrij groote bres aan de stadszijde. De Engelschen, aldaar tot den storm gereed, drongen dadelijk voorwaarts, middelerwijl de kerk door de verdedigers verlaten werd; doch naauwelijks zag de belegeraar zich van dezen gewigtigen post meester, of de Fransche ingenieur *Pinot* ontstak de fougassen, onder de kolommen aanwezig, en het geheele gebouw stortte krakende op de overwinnaars neer, meer dan 500 der hunnen onder de puinhoopen bedelvende. — Het overige gedeelte der stormkolonne deinsde verschrikt in de stad terug.

De twee andere stormkolonnen waren niet gelukkiger op de beide bressen in de tweede enceinte. Ook daar was de toebereide weerstand niet te overwinnen, en bloedig werden zij, in weerwil harer stoutheid, afgeslagen.

De belegeraar nam alsnu toevlugt tot het vooruitbrengen van eene communicatie naar de puinhoopen van de kerk St. Roman, welke hij ook voor een oogenblik bezette, doch waaruit hij weder, door eenen uitval der bezetting verdreven werd. De Franschen trokken van deze bezitneming weder partij, om onderscheidene fougassen onder de puin-

(1) Deze dispositiën zijn te vinden in *JONES, Journaux des Sièges*, etc., bladz. 263. en ook in *BELMAS, 4de Deel*, bladz. 517.

hoopen aan te brengen, en daarna dezelve te verlaten, ten einde den vijand op nieuw op dit gevaarvolle terrein te lokken.

De nadering van het legerkorps van den generaal *Souham*, versterkte de onbuigzaamheid der bezetting, die zich reeds met zoo veel roem overdekt had, en noodzaakte de Engelschen tot het opbreken van het beleg, hetwelk den 22sten October plaats had.

Gedurende dit beleg, dat 55 dagen duurde, hadden de Engelschen vier mijnen doen springen, en 4062 kanonschoten gedaan (905 met fransche projectielen). Zij openden 5 bresen, en beproefden vijf storm-aanvallen, waarvan er slechts een gelukte. De belegeraar verloor 2064 man aan dooden en gekwetsten.

De belegerden deden vijf uitvallen, allen met het beste gevolg; zij verloren 196 man aan dooden en 445 man aan gekwetsten. Bij het opbreken van het beleg, telden zij nog ruim 1200 man onder de wapenen. De luisterrijke verdediging van het kasteel van Burgos, ontwong den Engelschen veldheer de vruchten zijner overwinning bij de Arapiles, en gaf aan het Fransche leger van Portugal den tijd om zich te reorganiseren.

De verschillende oorzaken, welke hebben bijgedragen tot het doen mislukken dezer onderneming, die men zoo luchtig had ingezien, leveren eenige belangrijke punten van overweging op. Het is om die redenen, dat wij hier de bemerkingen opnemen, welke *Jones* achter het relaas van dit beleg doet volgen (1).

« Het gemis van een korps mineurs, en van de gereedschappen en werktuigen hunner kunst, noodzaakte reeds van den beginne af aan, om het oorspronkelijke plan van aanval te verbrekken, waardoor er twijfel ontstond of de ingenieurs wel in staat waren eene mijn onder de buitenste insluiting aan te leggen. Deze hinderpaal, gevoegd bij het verlangen om den arbeid te bekorten en de troepen te sparen, deed, in den nacht van den 22sten, tot de beladdering van de buitenste insluiting overgaan, zonder dat er bres in gelegd was. Het mislukken van dezen aanslag ontmoedigde de Engelsche troepen; het vertrouwen was daarentegen bij het garnizoen zeer gestegen. Men eindigde nu met het oorspronkelijke plan te volgen, en verloor alzoo twee dagen.»

« Men koos nu eenige manschappen tot verrigting van den mijn-arbeid, doch men kon ze van geene andere werktuigen dan van gewone schoppen en pikhouwelen voorzien. Men zette zich aan het graven van eene galerij onder den muur, maar daar

(1) Even belangrijk zijn de notitiën des generaals VALAZÉ, in den *Spectateur Militaire*, 1ste en 2de Deel; waarvan wij elders zullen gewag maken.

dit het eerste proefstuk der gravers was, hadden zij 108 uren noodig om eene lengte van 20 ellen vooruit te komen; hierdoor gingen weder 56 uren verloren, te rekenen naar den tijd dien geoefende mineurs noodig zouden gehad hebben om hetzelfde werk te verrigten. De mijn sprong op den 29sten September, doch ook hier had eene ongelukkige vergissing plaats, aangezien de kolonne, die bestemd was om de bres te bestormen, in de loopgraaf terugkwam, zonder werkelijk de bres beklommen te hebben. Deze omstandigheid veroorzaakte weder een verlies van vijf dagen, namelijk den tijd, noodig om eene tweede mijn te maken, terwijl men eenen grooten voorraad van munitie moest verbruiken om de bres bestijgbaar te houden; zij deed daarenboven den noodlottigen maatregel bevelen, om drie kanons uit de eerste batterijen tot onder den muur over te brengen, waarvan er een onbruikbaar werd. Van toen af en na den storm op de bres, door de mijn van den 4den October gemaakt, kon men geen hevig artillerie-vuur op de tweede insluiting maken, zooals men voornemens was, omdat men reeds te veel munitie op het maken van eene bres in de eerste insluiting verspild had. Dit, gevoegd bij de volslagene onkunde der werkers in het sapperen, en het gemis van vertrouwen bij de belegerings-troepen in het welslagen der onderneming, belette een behoorlijk logement te maken. Men moest ook erkennen dat het niet mogelijk was om met de sappen vooruit te gaan.»

« Dit waren de oorzaken van het gebrekkige in alles wat men ondernam, toen men eenmaal van de eerste insluiting meester was. De belegerden trokken daarvan partij, en deden twee zeer gelukkig geslaagde uitvallen. De zaken werden nu hoe langer hoe slimmer. De artillerie, die reeds van den beginne af buiten staat geweest was, om het artillerie-vuur uit het kasteel het hoofd te bieden, was zeer verminderd; de ingenieurs zagen door gebrek aan middelen, zich buiten staat om hun werk voort te zetten; terwijl onze troepen onophoudelijk blootgesteld waren aan het vernielende vuur der belegerden, zonder deze veel nadeel te kunnen toebrengen.»

« Wanneer men in dit tijdstip besloten had, de tweede insluiting te bestormen, dan zou men waarschijnlijk geslaagd zijn; maar was het niet gewaagd een zoodanig besluit te nemen, met logementen die niet genoeg verzekerd waren? Het moreel der belegeraars en belegerden had eene totale verandering ondergaan: de gedurige nederlagen hadden de Engelschen wantrouwend gemaakt, terwijl de moed bij de belegerden, door de vele behaalde successen, den hoogste graad bereikt had. Men ging toen tot eenen maatregel over, die, wel is waar, tot het slagen der onderneming konde bijdragen, zonder dat zij in den eigenlijken zin noodzakelijk was, namelijk om van de hoogte van St. Michel bres te ma-

ken in de tweede enceinte. Daar deze bres veel eerder gevormd was dan men verwacht had, zoo had men dadelijk gebruik moeten maken van de beslommingen, waarin het garnizoen door dit nieuwe gevaar werd gebragt; men liet de bezetting den tijd en de gelegenheid, om zich daartegen te waarborgen, aangezien men eenen aanval voor onmogelijk hield. De loopgraven-wachten hadden zulk eenen grooten voorraad van infanterie-patronen verbruikt, dat men, door nood gedrongen, thans de munitie moest sparen, voor het geval dat men met een ontzet te doen mogt krijgen.»

« De belegerden waren in de gelegenheid hunne verdedigingsmaatregelen onbekrompen te nemen, middelerwijl wij munitien uit Santander wachtende waren. Tegen de twee door de Engelschen aangelegde batterijen, vereenigde de bezetting al haar artillerie-vuur, en deed het vuur der onzen spoedig zwijgen.»

« In afwachting der munitie tot werkeloosheid genoodzaakt, leden wij veel. Zoodra die munitie aankwam, kon men de bres in de tweede enceinte weder bestijgbaar maken en dezelve bestormen. De gebrekkige aanleg der werken van het kasteel, gaf gelegenheid om spoedig op de bres te komen; dezelve werd ook door eenige der onzen beklommen, doch zij werden door de overwigtige krachten der belegeraars gedrongen te wijken, uithoofde onze reserve niet tijdig genoeg oprukte.»

« Wanneer men nu onbevooroordeeld nagaat, wat men, zelfs zonder de meestnoodige hulpmiddelen, gewrocht heeft, dan kan men daaruit afleiden, dat men, door een behoorlijk belegeringspark ondersteund, er in zoude geslaagd zijn, om zich in den tijd van tien dagen van het kasteel van Burgos meester te maken.»

Bij deze aanmerkingen van den zaakkundigen *Jones*, kan nog gevoegd worden, dat men in dit beleg het groote overwigt van een sterk plongerend kanon- en geweervuur ontwaar werd, terwijl men daarenboven werd genoodzaakt, om aan alle de belegeringswerken meerder relief en zwaarder profiel te geven. Opmerkelijk was het tevens, dat de tappen van twee ijzeren 18^{cc}, door twee kogels van klein kaliber verbrijzeld werden, iets dat bij het bezigen van ijzer geschut, dient in aanmerking te worden genomen.

Belegging van St. Sebastiaan door de Engelsche troepen, in 1813.

Wij zouden vreezen de aandacht onzer lezers te vermoeien, wanneer wij, zonder bijvoeging van een plan der vesting, deze langdurige, door zoovele incidenten gekenmerkte belegering, in alle hare bijzonderheden wilden vermelden. Zij is ook door geene, van de gebruikelijke aanvalswijze der En-

gelschen afwijkende, bijzonderheden gekarakteriseerd, zoodat wij ons slechts zullen bepalen tot eene zeer beknopte opsomming der middelen tot vermeestering der vesting gebezigd.

Na den terugtocht van het fransche leger, dat bij Vittoria geslagen was, had de maarschalk *Jourdan* ongeveer 4000 man in St. Sebastiaan geworpen, 't welk daarop dadelijk door de Spanjaarden geblokkeerd werd. In den aanvang van Julij 1813 kwam de 3de divisie Engelsche troepen, met twee brigaden Portugesche soldaten, gezamenlijk eene sterkte van ongeveer 10,000 man uitmakende, voor de vesting aan, om haar te belegeren. De luitenant-generaal *Graham* nam de leiding van het beleg op zich.

Het belegerings-park werd te water aangevoerd, en bestond uit:

20 Kanons à 24 c , geaprovisionneerd met 1500 schoten per stuk.

6 Houwiters van 8 d^m . " " 1000 "

4 Mortieren " 10 d^m . " " 500 "

4 " " 68 c .

Het beleg begon den 11den Julij, en duurde tot aan den 9den September, toen de bezetting zich overgaf. Deze belegering doet ons weder de werking van twintig kanons à 24 c , zien, welke op eenen afstand van ongeveer 700 passen in eenen met torens voorzienen muur, eene bres van 52 ellen breedte schoten, terwijl dezelfde kanons in één dag eene 10 ellen breede bres openden. Andermaal ondervond men hier de roekeloosheid, van bressen reeds uit de verte, of ongedekt te bestormen, zonder vooraf, door ricochet-vuur, de defensiën, zoo niet geheel tot zwijgen gebragt, dan toch zeer verzwakt te hebben. De eerste storm met 2000 man tegen de beide bressen ondernomen, mislukte dan ook met een verlies van 100 dooden en 400 gekwetsten. De tweede bestorming werd beproefd, nadat men alvorens de bressen vermeerderd en tegen de defensiën een hevig vuur gericht had. Ook deze storm zou ontwijfelbaar zijn afgeslagen, ware niet de groote voorraad van bommen, granaten, kruidzakken, kruidkisten en andere vuurwerken, aldaar tot verdediging der bressen bijeengebragt, door een toeval ontijdig en gelijktijdig in brand geraakt, waardoor er verwarring onder de verdedigers onstond.

Eene bemerkenswaardige bijzonderheid was het, dat het gezamenlijke Engelsche geschut, dat hier gebezigd werd, van ijzer was, en dat het door het aanhoudende sterke vuur niet zeer geleden had. Enkele dezer stukken werden in het park door Engelsche werklieden, met koperen zundgatstappen verbust (1).

(1) Zie *Oestreichische Militärische Zeitschrift*, 1826, 10tes Hef., bladz. 741.

In dit beleg wedren verbruikt :

2,726	Schanskorven.
1,476	Worsten van 5,70 ellen lengte.
20,000	Zandzakken.
45,567	Kogels van 24 ℔.
9,505	„ „ 18 —
2,094	Blikken doozen van 24 ℔.
1,950	Holle kogels „ — —
150	„ „ „ 18 —
9,964	Granaten „ 8 d ^m .
5,733	Bommen „ 10 —
5,379	Vaten, ieder met 90 Engelsche ponden buskruid.

De belegeraars hadden daarbij, volgens *Jones*, een verlies geleden van 55 officieren en 898 man dooden.

150	„	—	2,540	„	gekwetsten.
7	„	—	552	„	vermisten.

Belmas geeft het verlies der belegeraars veel hooger op, zich beroepende op het rapport van lord *Graham*, van den 1sten September, waarin reeds toen melding gemaakt werd van een verlies aan dooden en gekwetsten van 5,069 man.

Eene bijzonderheid, die hier niet onvermeld mag blijven, en die den moedigen *Graham* evenzeer als den heldhaftigen generaal *Rey* vereert, was deze: Toen men namelijk uit het kasteel de laatste patroon vershoten had, vroeg de generaal *Rey* het gevoelen van den raad van verdediging, en dat gevoelen was eenstemmig voor de overgave. Daarop heesch de generaal *Rey* de witte vlag, en zond den adjudant-kommandant *Songeon* naar den Engelschen opperbevelhebber *Graham*, om over eene kapitulatie te handelen. Zoodra laatstgenoemde den parlementair zag binnentreden, snelde hij naar hem toe, omhelsde hem, leidde hem naar de schrijftafel en bood hem eene pen aan, met de woorden: « *Monsieur le colonel, lorsqu'on s'est défendu ainsi que vos troupes l'ont fait, on n'est pas vaincu, et l'on a le droit de dicter des conditions; écrivez-les.....* » *Songeon*, getroffen door deze grootmoedigheid, was nu evenmin in staat, om den hoopelozen toestand der verdedigers te verbloemen, en antwoordde: — « *Monsieur, nous ne demandons que les honneurs de la guerre et le transport en France de nos blessés. Nous ne pourrions exiger d'autres conditions, car il ne nous reste plus même un boulet pour soutenir la négociation dont je suis chargé.* »

Van eene 5200 man sterke bezetting, waren er slechts 1838 man over, waarvan er 481 ziek en gekwetst in het hospitaal lagen, om de wapens neder te leggen.

De blokkaden van Pampeluna en het kasteel van Monzon, leveren voor het doel van deze verhandeling geene bijzonder-

heden op, weshalve wij de relazen der verschillende belegeringen door de Fransche en Engelsche troepen in Spanje, van 1808-1813 gevoerd, hier sluiten.

Ofschoon wij niet dan zeer beknopt, de voornaamste feiten der in Spanje gevoerde belegeringen hebben kunnen voordragen, vertrouwen wij echter, dat het medegedeelde voldoende is geweest, om te doen zien, dat dit tijdvak der krijgsgeschiedenis vrij rijk is in gebeurtenissen den vesting-oorlog betreffende. Daarover ontbreekt het niet aan bescheiden, die de eene meer, de andere minder ons bekend maken met den algemeenen loop der gebeurtenissen. Zij treden echter, helaas! te weinig in bijzonderheden, en daardoor missen wij eenen leidraad, om datgene uit te vorschen, wat wij eigenlijk tot eene meer volledige ontwikkeling van het leerrijke dezer gebeurtenissen noodig achteten. Wat te vinden was, is door ons opgenomen, en reeds hebben wij, in algemeene trekken aangeduid, door welke eigenaardigheden, de beide oorlogvoerende partijen zich bijzonder hebben gekarakteriseerd. Er zou ons nu nog overblijven, een enkel woord te zeggen over de aanvals-methode der Engelschen, die niet ten onrechte den naam van versnelden aanval heeft gekregen. Ons oordeel, als niet geschraagd door eenen wetenschappelijken roep, noch door ondervinding, noch door het gewigt van eenigen rang, zou met regt als te weinig beteekenend kunnen geacht worden. Wij zullen derhalve deze notitien eindigen met hetgeen een bevoegd beoordeelaar (1) zegt nopens het zeer gunstige gevoelen van een Engelsch auteur, in het voordeel der zoogenaamde *artillerie of snelle belegering*:

« In de eerste tijden der geschutkunst waren de vestingen niet bestand tegen de vernielende werking der kogels, waarmede derzelve muren reeds van uit de verte gebeukt werden. Van daar de redenen, waarom men, reeds op groote afstanden, de bres-batterijen tegen haar opwierp, om, na bekomene bres, de vesting door storm te veroveren. Het vaak afslaan en de herhaalde bloedige storm-aanvallen, waren het onvermijdelijk gevolg dezer aanvalswijze. De geschiedenis van de latere tijdvakken levert ons echter ook nog voorbeelden op, dat men tegen vestingen, welke de bovenbedoelde gebreken hadden, op dezelfde wijze handelde.»

« Volgens ons gevoelen, zijn zulke ondernemingen, wellicht in de meeste gevallen, met de volgende artillerie-middelen uit te voeren, wanneer men slechts die middelen aanwendt, welke door de ondervinding worden aangeduid, en die wij hieronder aanbevelen.

« 1.) Wanneer het doenlijk is, zal men ten allen tijde moeten

(1) *Oest. Mil. Zeitschrift*, 1826, Zehntes heft, bladz. 117.

trachten twee bressen van 30—40 ellen breedte te bekomen, opdat twee sterke kolonnen den storm kunnen ondernemen.»

« Bij uit de verte geschotene bressen, heeft men opgemerkt, dat de bressen telkens vlakker vielen, wanneer men de muren zeer laag, d. i. digt aan hunnen voet beschieten kan.»

« 2.) Tegen alle werken, die den aanval kunnen beschieten, moeten enfilade-batterijen aangelegd worden.»

« 3.) De afstand waarop deze batterijen nog met eenig voordeel kunnen aangelegd worden, stellen wij niet veel verder dan 600 passen.»

« 4.) De navolgende artillerie-middelen houden wij voor 't minst als noodzakelijk:»

« A.) Voor de bres-batterijen, naar gelang van de hoedanigheid der bekleedings-muren en de verwijdering der batterijen van deze:

24—50 Kanonnen à 24 \mathcal{E} , of

52—40 » à 18 —

800—1000 Kogels voor ieder stuk en eenige honderd bliken dozen.

« B.) Voor de enfilade- of bestrijkende batterijen:

50 of 40 Zevenpondige (nagenoeg overeenkomende met onze houwitsers van 15 d^m .) houwitsers.

800 à 1000 Granaten voor ieder.

« Dit geschutsoort, in verband met de kanonnen à 24 \mathcal{E} , houden wij voor zeer voordeel in het bedoelde geval, omdat:

« a.) De granaten uit de kanonnen, en zoo ook de kogels uit de houwitsers kunnen geschoten worden;

« b.) omdat zij bij den aangenomen afstand, goed geplaatst zijnde, goede uitwerkingen zullen voortbrengen, en

« c.) omdat zij zeer gemakkelijk te vervoeren zijn.

« Indien men over eenige mortieren kan beschikken, om de enfilade-batterijen te ondersteunen, dan zal men daarvan met veel voordeel partij kunnen trekken.»

« 5.) De tijd, noodig om eene bestijgbare bres te schieten, zal afhangen:

« a.) Van het vermogen der bres-batterijen en van hare verwijdering van de te beschieten muren.»

« b.) Van het wederstands-vermogen der bekleedings-muren, dat weder afhankelijk is van hunne dikte en hunnen bouwaard.»

« c.) Van de duurzaamheid van het geschut, waarmede de bres moet geschoten worden. Uit Engelsche ijzeren kanonnen, zal men veel aanhoudender kunnen schieten dan uit metalen.»

« d.) Van de lengte des dags; alzoo van het aantal uren dat men schieten kan.»

« 6.) Gelijkzeitig dat men daags bezig is met bres te schieten,

moeten de werken, waarin de bres aangelegd wordt, evenals alle werken, welke tegen den aanval front maken, uit alle de enfilade-batterijen verontrust worden.»

« 7.) Gedurende den nacht, moeten de in bres te leggen werken onophoudelijk beschoten worden, om de verdedigers in hunne werkzaamheden te verhinderen; eveneens moet men handelen tegen de grachten voor die werken gelegen, opdat er geene bres opgeruimd, noch verdiepingen aan den voet der contra-escarpes kunnen gemaakt worden. Een werkzaam middel daartoe — het schieten van kartetsen en granaten uit de bres-batterijen.»

« 8.) Middelerwijl de bres- en enfilade-batterijen werkzaam zijn, moet men geene middelen onbeproefd laten, om naderings-gangen te maken tegen contra-escarpes en wapenplaatsen. Daardoor zal men de stormende troepen zoo gedekt mogelijk kunnen voeren tot aan de grachts-boord; want als men genoodzaakt is de storm-kolonnen ongedekt en onder het vuur des verdedigers te laten vooruitrukken, dan stelt men zich bloot aan groote verliezen, aan wanorde en uiteenlooping.»

« 9.) Op den geringst mogelijken afstand moet men trachten in de verlenging der flanken, welke de grachten bestrijken, eene sterke batterij voor vertikale vuren aan te leggen. Zijn de flanken van casematten voorzien, zoo moeten daartegen contra-batterijen aangelegd worden.»

« 10.) Het tijdstip der bestorming zal men bepalen vóór het aanbreken van den dag. Een ieder toch zal zich het ondoelmatige, kunnen voorstellen van zulks in den nacht te willen beproeven.»

« 11.) De storm-kolonnen moeten telkens voorafgegaan worden door manschappen, voorzien van breekijsers, koevoeten, bijlen, en een aantal ladders van voldoende lengte. Wanneer de contre-escarp niet hoog is, dan dient men zich te voorzien van stijlen, waarop, van afstand tot afstand, sterke dwarsriggels gespijkerd zijn, en die neven elkander en schuins tegen de contre-escarp gesteld, het afdalen in de gracht gemakkelijk maken. Het afspringen op in de gracht geworpene en met weeke voorwerpen gevulde zakken, veroorzaakt zeer ligtelijk wanorde, die niet of met zeer veel moeite te herstellen is. Daardoor gaat ook tijd verloren, waarvan de vijand partij kan trekken om een werkdadig vuur van alle kanten te onderhouden, hetwelk te moorddadiger zal wezen, naar gelang de wanorde langer duurt.»

« 12.) De storm moet met sterke kolonnen ondernomen worden, geleid door verscheidene ingenieur- of andere officieren, die met den te nemen weg en met de dispositie der werken bekend zijn.»

« 13.) Wil men, gelijktijdig met de bestorming der bressen, eene beladdeering op eene of meerdere plaatsen beproeven,

dan kan zulks welligt gelukken, indien slechts de vijand daarop niet is bedacht geweest. Eenen schijn-aanval laat men voorbedachtelijk door den vijand ontdekken, om zijne krachten te verdeelen; intusschen mag men niet nalaten den schijn-aanval zoodanig te verordenen en voor te bereiden, dat deze, bij voorkomende gunstige gevallen, tot eenen werkelijken aanval kan overgaan!»

« Wanneer men handelt ingevolge de hier opgenoemde voorzigtigheids-maatregelen, dan opent men voor zich vele kansen van goed gevolg. Intusschen is het niet te ontkennen, dat eene dusdanige versnelde belegering, tegen eene niet te zwakke bezetting, aan welker hoofd eene moedige, in de verdedigingskunst ervaren kommandant staat, altijd eene gewaagde onderneming blijft, welke onder zulke omstandigheden, dan alleen boven den langzamen, maar daarom te meer zekeren weg, de voorkeur verdient, wanneer zij door den drang der noodzakelijkheid, gebiedend gevorderd wordt.»

« Eene vesting welke eene zwakke zijde heeft, zal wel het beste tegen eene versnelde belegering gewaarborgd worden, wanneer men, vóór de verschijning des vijands, sterke afsnijdingen, gebouwd heeft, die na de bestijging der bresen, bij eene goede verdediging, niet stormenderhand oververd kunnen worden. De verschansingen, welke men gedurende de belegering, onder het vijandelijk vuur opwerpt, zullen eenen indringenden vijand niet kunnen tegenhouden.»

Hiermede, naar ons beste weten, voldaan hebbende aan het voorgestelde bij den aanhef dezer notitiën, leggen wij de pen neder, om haar spoedig, ter bewerking van een ander onderwerp, den vesting-oorlog betreffende, weder op te vatten.

Breda,

J. C. VAN RIJNEVELD.

den 10^{den} December 1840.

DE CITADEL VAN GENT

IN HET JAAR

1 8 3 0.

Onze aandacht werd onlangs provocerenderwijze getrokken op eenige zinsneden, voorkomende in den *Guide des Voyageurs en Belgique* (1), op bladz. 242; zij zijn deze:

« La citadelle qui fait partie de la deuxième ligne de fortifications du côté de la France, est située sur la hauteur du Mont Blandin, la seule partie élevée de la ville et des environs.»

(1) Par RICHARD, Paris, chez Audin, 1836.

« Elle se distingue par sa beauté et sa solidité, mais surtout par le tracé des plans; c'est un fort bel ouvrage, tout en maçonnerie recouverte en terre.»

« Les bastions et les casemattes sont à l'épreuve de la bombe et d'une construction tout à fait nouvelle; ils peuvent contenir dix mille hommes d'infanterie et de cavalerie, et forment dans l'intérieur de la place une seconde citadelle. — « Malgré son inscription: Personne ne m'attaquera impunément (Nemo me impune lacessat) cette citadelle dans laquelle le colonel Destombes s'était renfermé le 1er Octobre 1850, avec 2400 hommes, capitula 18 jours après.»

Men had met eenigen grond kunnen vooronderstellen, dat de fransch schrijver — na eenen vleijenden lof toegezwaaid te hebben, aan den ongenoemden ontwerper en bouwmeester dezer vesting, namelijk aan den toenmaligen majoor-ingenieur (thans luitenant-kolonel) *Gey van Pittius*, aan wien dit werk eenen blijvenden roem verzekert — dat de fransche schrijver — zeggen wij — eenigzins meer ercbied zou gekoesterd hebben voor een voormalig officier der oude keizerlijke garde, en officier van het legioen van eer van het fransche keizerrijk. Immers de waarheid is hier zoo verduisterd, en door verzwijging der omstandigheden, waarin de kolonel Baron *Destombes* (thans generaal-majoor) destijds geplaatst was, zoo zeer verdraaid, dat zulks te meer eene regtvaardiging inroept, aangezien het bedoelde werkje, meer dan andere werken, gelezen en de daarin vermelde daadzaken, uit den aard der bestemming van het boekje, in het geheugen blijft.

Uit de aangehaalde zinsneden kan de vreemdelling wel niet anders afleiden, alsof pligtverzuim de overgave der citadel van Gent heeft berokkend. Eene zoodanige aantijging verdiende de toenmalige kolonel *Destombes* niet, en het deed ons, die de toedragt dier zaak naauwkeurig kennen, leed, den naam van dien braven hoofd-officier, met dien der verdienstelijke Hollandsche officieren, destijds onder zijne bevelen, gerangschikt te zien onder dien van enkele anderen, welke in dat ongelukkig tijdvak een gestrenger oordeel verdienden.

Onder de verzameling van stukken, dat tijdvak betreffende, hebben wij een getrouw relaas der gebeurtenissen, welke in de citadel van Gent in 1850 hebben plaats gehad, waarvan wij hieronder beknoptelijk mededeeling doen.

Tijdens het uitbreken van den Belgischen opstand, was de bedoelde citadel niet geheel voltooid. De hoofdwal en deszelfs algemeen retranchement — dat van binnen door de woongebouwen wordt gevormd, — alsmede de metselwerken van de buitenwerken, echter met uitzondering van twee ravelijns-reduits, waren afgewerkt; doch van de vijftien klepbruggen, barrières en poorten, bestonden alleen zoodanige afsluitingsmiddelen op twee punten. De meeste deuren en vensters van de gebouwen waren zelfs nog niet voorhanden, aangezien dit pronkstuk van vestingbouw van den nieuweren tijd, volgens de contracten, eerst in 1851 geheel voltooid behoeften te wezen. De citadel was ook diensvolgens geheel ongewapend, en zonder krigsbehoefden; dewijl deze uitrustings-voorwerpen voor een gedeelte, in afwachting der algeheele voltooiing, in het oude Spaansche kasteel waren opgelegd. Op een pistoolschot afstands van den hoofdwal, stond nog eene kazerne met zware muren, voor 5000 man, mede van Spaanschen oorsprong, bestemd om af-

gebroken te worden, zoodra de gebouwen in de nieuwe citadel in staat zouden zijn de bezetting van Gent te huisvesten.

Zoodra nu, als een gevolg der Fransche Julij- en der Belgische September-omwenteling, de citadel in staat van verdediging moest worden gesteld, zoo werd ook de grootste inspanning vereischt, om haar tegen eenen onverhoedschen aanval te beveiligen. Kort na het uitbreken van den opstand te Brussel, trok eene kleine bezetting, onder bevel van den luitenant-kolonel *Groenia*, in de citadel.

Den 30sten September 1830, werd door de hooge civiele en militaire autoriteiten besloten, om de stad Gent, binnen de 24 uren, door de bezetting te doen ontruimen. Dit besluit werd dadelijk uitgevoerd, waardoor nog dienzelfden dag de navolgende troepen binnen de citadel trokken: Twee bataillons der 17de afdeeling infanterie, onder bevel van den kolonel *Baggelaar* (thans genl. majoor), sterk ongeveer 1900 man (welke, met uitzondering van eenige onder-officieren en de helft der officieren, allen Belgen waren), het overschot van een bataillon der 3de afdeeling, sterk 600 man (Noord-Nederlanders), onder bevel van den kapitein *Langerok* (een Gentenaar), eene compagnie veld-artillerie van 110 man (met uitzondering der officieren, allen Belgen), onder bevel van den kapitein *Kuyppers* (thans majoor der rijdende artillerie); een klein detachement hussaren, onder bevel van den ritmeester *Deifosse* (die, evenals zijne manschappen, allen Zuid-Nederlanders waren), en eindelijk de staf van het groot kommando der provincie, en de plaatselijke staf.

Door de ijverige en doeltreffende maatregelen, welke de majoor-ingenieur *Gey van Pittius*, reeds dadelijk genomen had, om zijn werk, namelijk het kapitaal, voor beleediging te waarborgen, was het tegen eene overrompeling van buiten beveiligd en met 36 vuurmonden gewapend. Intusschen had men niet meer dan 36,000 gr buskruid en slechts weinige grove levensmiddelen, als meel en koebeesten, ter voeding van de bezetting, hoogstens voor den tijd van drie weken, kunnen bijeenverzamen en binnenbrengen. De kolonel *Destombes* was plaatselijke kommandant der citadel, doch niet geheel vrij om eenig initiatief te nemen, aangezien de luitenant-generaal *Baron de Gigny* en de generaal-majoor *Baron Oldenneel*, zich mede aldaar bevonden.

De majoor-ingenieur *Gey* had, als kommandant der genie, vóór het binnentrekken der troepen, aan den raad van defensie meermalen de noodzakelijkheid betoogd, om de hierboven vermelde oude infanterie-kazerne, uithoofde van haren, voor de verdediging der citadel, gevaarlijken stand af te breken, doch daartoe vooreerst geene magtiging kunnen verkrijgen. Zijne vertoogen vonden echter den 30sten September eenigen ingang, zoodat hij toestemming verkreeg om twee zijden van dit vierkantig (eene binnenplaats insluitend) gebouw af te breken. Aangezien de werkzaamheden aan den verderen opbouw der vestingwerken van zelf moesten gestaakt worden, zoo werd er tevens magtiging verleend, om de bedoelde demolatie te doen verrigten, door alle de burger-werklieden, zonder onderscheid van handwerk, waarover te beschikken was. De sloping van een gebouw, dat de Belgen, om gewigtige en te begrijpen redenen, gaaf en intact wilden houden, was, eene even moeilijke als gevaarlijke taak, te meer daar er een zeer slechte geest onder de werklieden heerschte. De geestkracht en het beleid van den toenmaligen 2den luitenant-

ingenieur baron *van Hemert* (thans 1ste luitenant), welke met die taak belast was, overwon die zwarigheden, en in twee dagen tijds was de voorgeschreven sloping voltooid.

Middelerwijl was de Brabandsche vlag den 1sten October te Gent uitgestoken, terwijl de burgerwacht de gemeenschap van de citadel met de stad afsloot.

De manschappen van de 17de afdeeling infanterie werden nu ook, in weerwil van hunnen slechten geest, in het werk gesteld om de nood- en stelling-bruggen, houten loodsen, enz., welke zich nog in menigte in de buitenwerken en drooge grachten bevonden, af te breken, en de materialen tot palisadering en andere afsluitingen te gebruiken, hetwelk onder de leiding van den 2den kapitein-ingenieur *Duyvené* en den reeds gemelden 2den luitenant-ingenieur, met zeer veel ijver werd ten uitvoer gebracht.

In den namiddag van den 3den October ontstond er eene groote gisting onder de soldaten der 17de afdeeling, die de citadel met geweld wilden verlaten; dezelve werd echter nog vóór den nacht bedwongen. Het was wel te voorzien, dat men zich voorbereid moest houden op meer dergelijke tooneelen, zoodat de majoor *Gey* nog dienzelfden avond aan den raad van defensie voorsloeg, om alle de oproevinken uit de citadel te verwijderen, doch ongewapend. Tot dat einde vermeende hij, dat men den volgenden morgen corvee moest kommanderen van 2 à 500 man ieder, onder voorwendsel van een schip met legstroom te lossen; vooronderstellende, dat indien men daartoe de onrustigste hoofden uitzocht, zij, eenmaal buiten de citadel zijnde, uiteen zouden gaan. Den volgenden morgen ten 6 ure, werd dit voorstel ten uitvoer gelegd, en met den gewenschten uitslag, zoodat, van de 240 man dier eerste corvee, slechts de 1ste luitenant dier afdeeling *van den Einde* en eenige onder-officieren terugkwamen. Weinige uren daarna ontstond er echter weder een geweldig oproer, door een duizendtal muitende soldaten veroorzaakt, welke zich in massa naar de hoofpoort begaven, om die te overweldigen. Het in batterij stellen der stukken van de veldbatterij op het binnenplein, waarbij zich de majoor-ingenieur *Gey*, de kapitein dier batterij *Kuyppers* en de luitenants *von Phaffenrath* en *Brand* bevonden, en waartoe de kolonel *Destombes*, welke zich juist op dat oogenblik op den hoofdwal bevond, hun het bevel had toegeroepen, was echter voldoende om dit dreigend gevaar te ontgaan; want zoodra de muitende soldaten de zunders hadden zien aansteken, liepen zij met overhaasting in de kazerne.

De kanonniërs dier batterij, ofschoon, evenals de overige hunner kameraden, meest Brusselaars, betoonden zich toen nog getrouw, hetgeen aan den loffelijken ijver hunner hierbovenvermelde officieren moet worden toegeschreven. Deze daad, ofschoon door een vierden officier dier compagnie (welke ook korten tijd daarna in Belgische dienst overging), hoogelijk afgekeurd wordende, verhoogde intusschen niet weinig het moreel van dien troep, en werkte mede gunstig op de ontmoedigde soldaten der 3de afdeeling.

De kolonels *Destombes* en *Baggelaar* spraken bij een, daarna gehouden ongewapend, appel de infanterie toe, en vermaande haar tot trouw en gehoorzaamheid, hen beloovende, dat, zoodra de omstandigheden zulks zouden toelaten, de militairen, welke den 1sten October, volgens het gebruik, aanspraak op groot verlof hadden, huiswaarts zouden keeren. In-

tusschen lief men in den namiddag van dien dag, weder eene corvé van 260 man naar buiten trekken, waarvan slechts de officier en onder-officieren binnen de citadel terugkeerden.

De Belgische officieren der bezetting, waarschijnlijk uit bezorgdheid van geheel zonder landslieden te zullen overblijven, wanneer dit middel van vrijlating verder werd voortgezet, gaven dienzelfden avond aan den opperbevelhebber te kennen, dat zij voor de goede gezindheid der overige manschappen konden instaan. Uit dien hoofde besloot men de verdere uitzending der corveën, ofschoon tegen het advies van den majoor *Gey*, te staken.

Hoewel er dan nu ook regtstreeks geene openbare blijken van insubordinatie volgden, werden herhaalde malen de waterputten, door het inwerpen van onreinigheden, kalk en het afsnijden der touwen, onbruikbaar gemaakt. De schildwachten konden of wilden zulks niet beletten, zoodat de ijverige pogingen der meergemelde genie-officieren, om de degradatiën telkens te herstellen, niets baatten, en zij dikwerf, vooral des nachts, zelfs gehoond en met steenen geworpen werden. Zij zagen zich derhalve wel genoodzaakt om de waterputten in de grachten te gebruiken, dat niet zonder gevaar van overrompeling konde geschieden. De genie en artillerie bleven intusschen ijverig werkzaam, om het bezit van de citadel te blijven verzekeren.

Op den 7den vertrokken de generaals *de Gigny* en *Oldenneel* op hooger bevel, heimelijkerwijze naar Antwerpen, zoodat de kolonel *Destombes* het opperkommando aanvaardde.

De toestand van het Noord-Nederlandsche gedeelte der bezetting werd echter van oogenblik tot oogenblik haghelijker, aangezien de Belgische officieren, door het bekend worden der driefvoudige bevorderingen, welke hunne reeds ontrouw geworden kameraden bij het nieuw bestuur te beurt vielen, alsmede van de overrompelingen van andere bezettingen, vurig naar de overgave verlangden. Zij werden echter nog steeds door den zedelijken invloed en de krachtige houding van den opperbevelhebber, der overige Nederlandsche officieren en het geringe aantal Noord-Nederlandsche onder-officieren en soldaten, in bedwang gehouden. Welke inspanning zulks van de eerstgenoemden vorderde, is gemakkelijk te begrijpen, aangezien men onophoudelijk, nacht en dag op zijne hoede moest zijn; elke beweging der Belgen moest gadeslaan, en, als het ware, steeds de hand aan den degen, het geweer of pistool moest houden. Daarbij kwam nog, dat men geene andere levensmiddelen dan brood en slecht vleesch had, daar de koebeesten in de dorre drooge grachten moesten grazen, terwijl enkele muisters nog daarenboven geruchten rondspreidden, dat de beesten vergiftigd waren.

Dat de Belgen begeerig waren om de citadel te bemagtigen, behoeft wel geen betoog; die begeerigheid was zelfs toegenomen, door de met voordacht geplaatste berigten in de Belgische bladen, dat een groote schat in de citadel verborgen was. Deze geruchten vonden algemeen geloof, zelfs zoodanig dat een Belgisch luitenant-kolonel van den staf, in den raad van defensie, vóór het vertrek der Hollandsche bezetting, van den majoor *Gey* — welke hij beweerde, dat daarvan kennis droeg — vorderde, dat geheim kenbaar te maken, hetwelk tot eene hevige woordenwisseling aanleiding gaf.

In deze omstandigheid, kwam in den avond van den 11den

October het Fransche vrijkorps van *Pontecoulant* in de stad en bezette den volgenden morgen den omtrek der citadel, waarop de kolonel *Destombes* aan de bezetting alle gemeenschap naar buiten ontzegde.

Daar de majoor-ingenieur *Gey*, in den namiddag van dien dag, op de borstwering van het bastion n°. 4, ontwaarde, dat dit korps zijne posten tot op de kruinen der glaciën uitgezet had, riep hij hun toe, zich te verwijderen, hetgeen met bedreigingen beantwoord werd, waarop hij onmiddellijk door de vijf schildwachten van het front 3-4, op hen liet vuren. De bedoelde posten trokken zich daarop vlugtende terug. De Belgische officieren der 17de afdeeling, die door het schieten op het bastion waren gelokt, voerden daarop eenen zeer hoogen toon tegen den majoor, hem verwijtende, dat hij op weerlooze vrouwen en kinderen had laten vuren. De kolonel *Destombes*, zwaaide daarentegen deszelfs gedrag lof toe en beval die officieren zich dadelijk van daár te verwijderen.

Intusschen verzochten de Belgische kapiteins dier afdeeling, den volgenden morgen eene mededeeling aan den raad van verdediging te mogen doen, hetgeen hun hoofdelijk toegestaan werd; zij verklaarden, dat wanneer de citadel aangevallen werd, hunne soldaten niet alleen niet zouden vechten, maar de wapenen tegen hunne officieren wenden, alsmede dat zij de kanonniers van de stukken zouden schieten, terwijl daarna ook de kapitein der artillerie *Kuypers* erkende, dat deze bedreiging wezenlijk aan de kanonniers gedaan was, en op zijne manschappen eenen diepen indruk had gemaakt.

De Belgische officieren van het garnizoen zonderden zich nu ook geheel van de Noord-Nederlandsche af en schenen er alzoo geen geheim meer van te maken, dat zij in de gevoelens hunner soldaten deelden.

Den 16den October werd de majoor *de Haan* naar den Belgischen generaal *Duvivier*, welke laatste binnen de stad het bevel op zich had genomen, gezonden, om over de voorwaarden van ontruiming der citadel door de Hollanders, te onderhandelen, en werden die onderhandelingen door den kolonel *Destombes* met dien generaal, op de glaciis voortgezet, doch kort daarna afgebroken.

In den avond van dien dag, begon men van buiten op de schildwachten der citadel te tirilleren, waarschijnlijk om de Belgen binnen dezelve tot opstand te bewegen. De onversaagde houding des opperkommandants en der overige Nederlandsche officieren, waaronder zich een paar brave Belgen bevonden, hield de bezetting, welke onder de wapenen was gekomen, tot deszelfs pligt, terwijl het bataillon der 3de afdeeling de hoofdpoot en andere plaatsen bezette. Dit schieten, hetwelk door de bezetting op de borstwering, enkel met geweer vuur beantwoord werd, duurde tot des nachts twaalf uren.

De meeste kapiteins verklaarden den daaropvolgenden morgen, dat zij bij diergelijke voorkomende gelegenheden niet meer zouden doen vuren.

Den 17den, des namiddags, werden de onderhandelingen op het glaciis hervat en de kapitulatie gesloten, volgens welke alle Nederlanders, met wapenen, het vaandel der 17de afdeeling, vier veldstukken, met geladen voorwagens en al hunne goederen, zoowel de archieven van den generaal kwartiermeesterstaf en der 3de artillerie- en fortificatie-directiën, de citadel in den nacht van den 18den op den 19den October,

zouden ontruimen, terwijl de Belgische troepen dezelve nog 14 dagen voor Neêrlands Koning zouden bezet houden, en intusschen van uit de stad van levensmiddelen (die niet meer voorhanden waren) worden voorzien. Dien ten gevolge kwam de Nederlandsche bezetting den 22sten October behouden te Antwerpen aan.

Uit het bovenvermelde zal alzoo kunnen blijken, hoe weinig de zoo met regt gunstige vermelding van den bouw dier nieuwe citadel van Gent, tot behoud van die vesting heeft kunnen bijdragen, daar hier geenszins eenen vijand van *buiten*, maar van *binnen* te bestrijden viel, en wel in de ongunstige fysieke evenredigheid van nagenoeg vijf tot één.

BESCHOUWING

DER

LIGTE RUITERIJ EN DER ONGEREGELDE RUITERBENDEN
IN DE ONDERSCHIEDENE WERELDDEELEN.

(Vervolg van n°. 4.)

II. De Hindostansche ruitery.

Bewonderenswaardig is de behendigheid en stoutheid der Indische ruiters, die, in het bezit der voortreffelijkste wapenen en met uitmuntende paarden bereden, als ligte ruitery, het ideaal van volkomenheid zouden naderen, indien zij daarbij de orde wisten te paren, waaraan de Europesche ruitery hare kracht heeft te danken; terwijl de eerste in eenzelve bedrevenheid de laatste zeer ver te boven gaat. De Hindostansche ruiters kan, in vollen ren, van het paard springen, een piketpaal uit den grond rukken, en met een kogel uit zijn lontroer eene flesch treffen. Bij deze oefening wordt de flesch opgehangen of op den grond geplaatst; de schutter rijdt in den snelsten galop dezelve op een afstand van 16 tot 20 ellen voorbij; laat, wanneer hij tegenover dezelve is, de teugels vallen, legt aan, en zelden mist hij de flesch, hetgeen, wegens de schijnbare ongeschiktheid zijner wapenen, te meer verwondering moet baren. Bij den Europeer is het lontgeweer, om vele redenen en ook om deszelfs plompheid, afgeschaffd; bij den geboren Indier is het dus gevormde schietgeweer niet meer dan een ligt speeltuig. De eigendommelijke inrigting dezer lontgeweren, verleent aan dezelve eene verdere dragt en tevens eene meerdere trefzekerheid dan een gewoon geweer of karabijn. Tot een en ander draagt zoowel eene meerdere zwaarte als lengte bij; het gewigt veroorlooft eene vermeerdering van kruidlading, die met de lengte, de schootswijdte doet toenemen; zoodat een kogel uit dezelve afgeschoten, op den afstand van 800 ellen, manschappen, niet alleen getroffen, maar gekwetst heeft. Het is om het voordeel van eene verre dragt te verkrijgen, dat alle Oosterlingen de voor-

keur geven aan lange pistolen en geweren. De zwaarte dezer geweren verleent ook meerdere vastheid in den aanleg, die aanmerkelijk tot de trefzekerheid toebrengt, zooals ook de kruidontvlamming door het lonslot, zonder eenigen schok, bij het aftrekken plaats heeft, terwijl die bij het steenslot, door het overslaan van den haan, zoo ligt de rigtingslijn wijzigt.

De aanvallende en verdedigende wapens der Hindostansche ruitery zijn voortreffelijk. Een kunstig vervaardigde stalen malienkolder, een stalen helm, rond schild en strijdhandschoenen maken haar bijna onkwetsbaar voor het blank geweer, dat bij haar veel voortreffelijker dan bij de Europeanen is. De doorgaans weinig gebogene, niet zelden regte zwaarden van aanzienlijke lengte, uit het voortreffelijkste Indische staal vervaardigd en voorts tot den houw ingerigt, doen in deugd niet voor de Turksche en Persische, te Damascus, Ofen en Khorazan vervaardigde klingen, onder, terwijl de lanssen, van eene ongemeene lengte, en van bamboes, ligtheid en sterkte in eenen hoogen trap vereenigen.

Met de sabel is de Hindostansche ruiters niet minder behendig dan met de lanssen en het lontroer; over het algemeen weet hij zijne slagen beter toe te brengen dan de Engelsche ruiters, ofschoon een Engelsch bevelhebber, de overste *Skenner*, beweert, dat de Hindostanner minder in de schermkunst bedreven is, en zeldzaam iets van feinten en schijnbouwen verstaande, zich doorgaans daar ter plaats blootgeeft, waarop het eigenlijk gemunt is.

In de behandeling van paarden en derzelve bestuur wedijveren zij met de zoo beroemde Mamelukken. Dus ziet men den behendigen Hindostanschen ruiters, in een gestrekten galop, tegen een muur rennen, en wanneer men verwacht dat het paard deszelfs hoofd tegen dezen zal verpletteren, wendt hij hetzelfde met verwonderenswaardige vaardigheid daarvan af.

Deze ongeregelde ruitery oefent zich dikwijls in een soort van tournooispel, waarbij zij in het bestuur harer paarden en in de behandeling der wapenen, evenveel bekwaamheid als bevalligheid aan den dag leggen. De beste lansiers dagen elkander tot ridderlijke oefeningen uit, die vaak de kampstrijden uit de middeneeuwen voor oogen stellen. Sommigen stooten met de meeste onstuimigheid naar hunne tegenstanders; anderen daarentegen gaan met de bezadigste koelbloedigheid te werk, houden de lans terug of laten haar achteloos als het ware naslepen, tot zij den kans gunstig zien, om hunnen tegenstander, wanneer deze zulks het minste vermoedt, plotseling aan te vallen, waarop zij hem met een enkelen stoot of slag, den zadel doen ruimen. Onder de verschillende krijgsoefeningen, is er vooral eene zeer belangwekkend, namelijk de zoogenaamden *Mahratten-aanval*. Hiertoe vormt het korps een front van twee gelederen, hetwelk, met den gewonen stap beginnende, en met

steeds versnelden gang tot den gestrekten galop opklimmende, zich vooruitbeweegt. Dan openen zich plotseling de rijen en alle ruiters rennen, terwijl zij eene vreeselijke oorlogskreet uitbrullen en het zwaard over hunne hoofden zwaaijen, als wilden verspreid, over de vlakte. Eensklaps geschiedt er een kommando, 't welk elken ruiter, als op de plaats geworteld, vasthoudt. Oogenblikkelijk worden nu de paarden op het achtergestel gezet, en onaangezien de schijnbare verwarring, bevindt ieder ruiter zich thans op de plaats waar hij behoort, en in het naastvolgende oogenblik, vormt de geheele troep weder een geregeld front. Het is op deze wijs dat zij, evenals andere Oostersche ruiters stammen, het ware karakter van ligte kavallerie ontwikkelen, namelijk de kunst, om, naar omstandigheden, snel van de verspreide tot de geslotene orde en omgekeerd, over te gaan, zich tot het bekampen van enkelen te vereenigen; geslotene afdeelingen enkel verspreid aan te vallen, en dus in beide gevallen, door eene voordeeliger strijdwijs, de voordeelen aan hunne zijde te brengen. Het is op deze wijs, dat de Indische ruitery meermalen talrijke scharen van slechtgeordende vijanden uiteen gedreven heeft, ofschoon zij tegen de kalme bedaardheid van wel gedisciplineerde en geoefende troepen steeds te kort schoot, en geenszins met den geslotenen aanval van Europesche ruitery kan gelijk gesteld worden. Daartoe ontbreekt haar de hoofdeigenschap, die alleen de strijdvaremdigheid met zegerijk gevolg kan bekroonen, namelijk: orde, ondergeschiktheid, krijgstuicht en gepaste hoogere leiding. Hunne uitstekende wapening en geoefendheid kunnen derhalve geenszins die gevolgen voortbrengen, welke ontwijfelbaar verkregen zouden worden, indien zij daarmede de eigenschappen paarden, welke het kenmerk der Europesche legers uitmaken.

Ter nadere waardering dezer Indische ruiters, mogen een paar voorvallen uit de krijgsverrigtingen der Engelschen, niet ongepast hier eene plaats vinden. Onder de troepen door lord *Lake* aangevoerd, bevond zich een onder-officier der dragonders, die meesterlijk de sabel wist te gebruiken, en daarbij iedere gelegenheid opzocht, waarin hij zijn moed en zijne bekwaamheid aan den dag kon leggen. Hieraan ontbrak het dan ook niet. Op zekeren tijd bejegende hem een Marhat, die, met eene lans gewapend, een heerlijk paard bereed. Zijn krijgsgeschreeuw aanheffende, rende deze met geveldde speer op hem aan; de dragonder pareerde echter den stoot met zijne sabel en werd nu op zijn beurt de aanvaller. Edoch, ondanks al zijne bekwaamheid, wist zijn Mahratsche tegenstander, met bewonderenswaardige behendigheid, iederen houw af te keeren of te ontwijken, en zoo duurde de kamp eenen geruimen tijd voort, zonder dat de een den anderen enig voordeel kon afwinnen. Eindelijk, moede van hunne vruchteloze inspanningen, hielden beide

strijders gelijktijdig met den kamp op, terwijl zij elkander met bewondering aanzagen; thans wendden zij hunne paarden om en galoppeerden ieder naar zijne krijgsafdeeling terug, waarbij de Marhat het hoofd naar zijne tegenpartij keerende, uitriep: «*thuba chudar!* (veel geluk, gij dappere!)» hetgeen de onder-officier met: «Bravo, wakkere borst!» beantwoordde.

In dezelfde veldtogten van lord *Lake*, vielen er meermalen ridderlijke tweekampen voor tusschen Engelschen en Mahratten; onder anderen was er een welbekend Britsch officier, die bijna nimmer in het leger terugkeerde, zonder het hoofd van eenen gevelden vijand aan den zadelknop, mede te brengen. Op zekeren tijd daagde hem een Marhat ten tweegevecht uit, onder voorwaarde, dat, daar hij zonder schietgeweer was, de officier gedurende den strijd geen gebruik van zijne pistolen zou maken. Deze verbond zich hiertoe met zijn woord van eer, en de kamp begon met de sabel, waarin de Marhat de eerste gelegenheid waarnam, om den teugel van zijne tegenpartij door te houwen. Deze wilde juist hiervoor revenge nemen, toen hij op eens ontdekte dat de Hindostansche ruiter, in plaats van een gewonen lederen teugel, een stalen keten ter bestiering van zijn paard in de hand hield. Ten hoogste over eene trouweloosheid verbitterd, die hem aan het welgevallen zijns vijands overleverde, trok de officier vaardig een pistool, waarmede hij hem op de plaats neerschoot.

De Banka's in Hindostan.

Terwijl de sporen van het ridderlijke der middeleeuwen in oorlog en vrede, meer en meer uit Europa verdwijnen, en de voortgangen der hoogere krijgskunst de eenzelvige strijdvaremdigheid en den hoogen moed van den voorgrond terugschuiven, ziet men in het Oosten deze eenzelvige wapenbedrevenheid, nog steeds eene bijzondere waarde toekennen, en in Hindostan eene soort van militaire doolende ridderschap voortduren, die, even als deze, den dapperen den weg tot eer, aanzien en vermogen opent en aan de heldentijden en kampen van de Mooren en Spanjaarden herinnert.

Het zijn de, onder den naam van *Banka's* (1), bekende Hin-

(1) De benaming *Banka*, welke meer het bijzondere karakteristieke van den persoon, dan wel eene stoffelijke betrekking uitdrukt, zooals men onder die van Gasconjer, meer een karakter, dan wel een bepaalde streekbewoner, verstaat, wordt in Hindostan gegeven aan individuen uit drie klassen, namelijk uit den krijgs- en burgerstand, zooals ook aan iederen spitsboef en bedrieger van beroep; de eerste zijn alleen voor ons van belang, wijl zij allezins merkwaardige en voor de betrekkingen in Indie, eigendommelijke karaktertrekken opleveren, eenigermate overeenstemmende met die der, in de Tyrolsche en Zwitsersche bergstreken, bekende voorvechters (zoogenaamde Haneveders) en de voormalige Turksche Déhli's (waaghalzen).

dostansche strijders, die, door krijgsmoed gedreven, eerzuchtig naar onderscheiding en verheffing streven, om door heldhaftigheid en wapengeoefendheid, deze verwachting te verwerven.

De militaire *Banka's*, welke in het aan dezen naam verbonden karakter optreden, zijn doorgaans personen van aanzien en vermogen in de legers der Hindostansche vorsten; daar zij gewoonlijk onder de *Ikha*, of vrijwillige troepen, op eigene kosten, zonder soldij dienen, en zich met paarden en wapenen uitrusten. Hunne dienst is die van adjudant of ordonnans, tot het overbrengen en uitvoeren van bevelen, waarbij zij steeds gereed zijn om de hagchelijkste onderneming uit te voeren. — Heeft een *Banka* in het oog vallende proeven van dapperheid gegeven, dan wordt hij veelal door het opperhoofd, wiens banier hij gevolgd heeft, met eenen voordeelingen post in zijn gevolg bekroond, en na het eindigen van den veldtocht niet zelden met landerijen begiftigd. Zoo zijn vele der hoogste waardigheden door zoodanige dappere strijders verworven; verscheidene der onafhankelijke vorstendommen in Hindostan gegrondvest door dezulken, die aanvankelijk als *Banka's* optraden, evenals eens *Mohammed-Ali* in Egypte, een *Ali-Pacha* in Albanie, tot den hoogen stand, die zij bereikten, van den lagen trap van Mammeluk en Palicaar opklimmen.

Het middel tot deze verheffing zijn dapperheid en krijgskwaamheid; daarin uit te munten, het doel waarnaar zij streven en waarin zij den hoogsten roem stellen. Gelijk de oude ridders steeds gereed waren om met ieder in het kamperk te treden, die slechts iets, door hen beweerd, niet wilde toestemmen, of hunne meerdere dapperheid, of de schoonheid hunner dame niet wilde erkennen, — zoo zijn deze *Banka's* steeds bereid, om hunne groote kwaamheid in de behandeling van zeker wapen, tegen ieder met de daad te staven, en hiertoe zoeken zij alle gelegenheden op.

Allen, zonder onderscheid, zijn uitstekend bedreven in de behandeling van een of ander blank-geweer, waarmede zij zich ook onafgebroken oefenen en begeerig de gelegenheden zoeken, om hunne kwaamheid in deszelfs behandeling aan vriend of vijand, aan elk die hunne meerderheid daarin niet erkennen wil, te bewijzen; waartoe zij, door in het oog vallende teekens de aanleiding uitlokken. De *Banka* die zich als meester in de behandeling van de sabel beschouwt, toont zulks door de slippen van den turban los op den rug te laten afhangen, en geeft zijn voornemen te kennen, om met ieder te kampen die het wagen durft of zich verstout, een turban met slippen van dezelfde lengte te dragen. Is daarentegen de lans het wapen, waarin hij door oefening eene buitengewone kwaamheid denkt verworven te hebben, zoo kondigt hij zulks

aan, door het dragen van een gouden of zilveren ring aan een zijner' voeten, indien hij tot de *Hindo's* behoort; edoch, is hij een *Mahomedaan*, zoo bindt hij een zijden lint of smalle wollen band van eene heldere kleur, als rood, geel, enz., boven de knie van het regter voorbeen zijns paards. Ontmoeten twee *Banka's*, die op dezelfde wapenkwaamheid aanspraak maken, elkander in het gevecht, of zelfs op weg, met gelijke teekens uitgedoscht, zoo is dit als eene uitdaging (gelijk zulks den naam dezer gewoonte *Banka* uitdrukt), om met dit wapen de voortreffelijkheid in deszelfs behandeling te doen blijken, gelijk vroeger in de riddertijden door het toewerpen van een' handschoen plaats had.

Zonderling is het voorkomen dezer *Banka's*, welke hen terstond als zoodanig doet herkennen, — zeker met de bedoeling, om daardoor, als een tegenstander zoekende, dezen tot den kamp uit te dagen. Hunne kleeding heeft altijd iets bijzonders in stof, kleur of vorm; zoo dragen sommigen broeken wier eene pijp van rood, de andere van groen laken is; anderen gaan nog verder, daar zij de beide zijden van het opperkleed van tegenovergestelde kleuren dragen. Een dezer, te Lucknow, trok bijzonder de aandacht door de ongemeene grilligheid van zijnen dosch, welke niet alleen in zijne kleeding tot het uiterste gedreven was, maar ook in zijne geheele uitrusting heerschte, daar iedere zijde eene verschillende kleur vertoonde; zelf de Thibetaansche koestaarten, welke de vier hoeken van zijnen zadel versierden, waren aan de regterzijde zwart, aan de linkerzijde wit.

Zoodanige lieden ontmoet men weinig op het gebied der O. I. kompagnie; daarentegen treft men hen menigvuldig aan de hoven der inlandsche vorsten en in de legers der Mahratten. Ten uiterste trotsch zijn zij op hunne wapenen, uitrusting en paarden; alles hebben zij over om sabels, dolken, enz. van uitstekende hoedanigheid te verkrijgen, waarmede zij zeer pronken, als steeds van het hoofd tot de voeten gewapend gaande, en, gelijk alle Oosterlingen, een groote praal in deze aan den dag leggen, wanneer zulks hun vermogen toelaat. Niet slechts de wapens, maar de paarden-uitrusting dezer *Banka's*, zijn met goud of zilver bedekt; de kleeding is stijf van het goud of zilver galon en de snoeren, waarmede zij bezet is; zoodat zij, volgens eene onder hen gewone uitdrukking, « goed zou branden; » eene zinspeling op den rijken buit die zulks den overwinnaar zou opleveren, terwijl zulks zoowel ten prikkel moest verstrekken, om den kamp tegen zoodanige tegenpartij te wagen, als van het vertrouwen des bezitters getuigt, om zijn eigendom te kunnen verdedigen. Een zonderlinge blijk van deze denkwijs leverde zekere *Banka* op, die een ongemeen grooten gouden ring met talismanische karakters bedekt en wel 250 ropijen

waard, in het oor droeg. Gevraagd, tot welk oogmerk hij znlk een plomp zwaar ding ten sieraad had verkozen? Antwoordde hij zeer opgeblazen: «Om den dapperen te beloonen, die hem den kop zoude afslaan.»

Onder de regimenten ongeregelde ruitery in dienst der O. I. kompagnie, bevonden zich ook zulke Banka's, die echter, door de verplichting om uniform te dragen, verhinderd werden, om de wonderlijke kleederdragt der anderen op gelijke wijs ten toon te spreiden; doch evenwel zich op eene of andere wijs wisten te doen kennen. Deze werden onder de Engelschen geschaard, toen na den veldtocht tegen de *Pindarees*, vele inlandsche korpsen ontbonden werden, en men de rust der vreedzame bevolking alleen scheen te kunnen verzekeren, door eene gepaste bezigheid aan de woeste krijgsvruchtige gemoederen te geven, welke men vroeger legen de maatschappij had losgelaten.

Wanneer de legers der inlandsche vorsten ten strijd aanrukken, jagen de Banka's voor het front der slagorde en dagen een tegenstander uit, ten tweekamp met sabel of lans. Onraadzaam is het voor den Europeër, om den kamp met zoodanigen Banka te wagen, wegens de geringe kans, om op denzelfden de overhand te verkrijgen; daar deze, behalve zijnen moed en wapenbedrevenheid, zeer groote voorregten heeft in zijne uitstekende dekkings- en aanvalswapenen en in de voortreffelijkheid van zijn paard en in geenen deele bij de beroemdste Oostersche ruiters, de Mamelukken en Tsirkessen, behoeft achter te staan, zoo hij deze al niet overtreft. Desniettegenstaande heeft men het meermalen zien gebeuren, dat Engelsche officieren, in kookenden moed over derzelver tergende zwetserijen en alleen hun drift raadplegende, dezen ongelijken kamp waagden, doch doorgaans met ongelukkig gevolg, daar er slechts twee voorbeelden bekend zijn, dat zij de zege weggedragen hebben. Zulks heeft ook later het verbod van den opperbevelhebber ten gevolge gehad, om zoodanige onzinnige uitdagingen aan te nemen, waarvan de vermoedelijk ongunstige uitslag een allernadeeligsten zedelijken indruk moest voortbrengen, door het zelfvertrouwen op hunne meerderheid in den eenzelvigen kamp, bij de vijanden ten top te voeren, en daarentegen de eigene krijgslieden, met schroomvalligheid den kamp tegen zooveel beter uitgeruste en geoefende vijanden te doen te moeten gaan.

De aanvoeders van de zoo geduchte rooverbenden, welke onder den naam van *Pindarees*, zulk eene vermaardheid in het Hindostansche hebben verworven, waren meestal Banka's; menschen die alles wagen om zich een naam te maken, en gelijk de vroegere Condottierri, slechts de gelegenheid zochten, tot werk voor hunnen arm, en de aanspraak die zij op dapperheid maken, met de kling te ondersteunen. De staat van vrede, welke sinds geruimen tijd in Hindostan plaats

heeft, verleent hen weinig ruimte om in individuele kampen proeven van hunnen moed en hunne behendigheid af te leggen. Zij verwaarloozen echter geenszins de middelen, om hunne strijdvaardigheid te onderhouden, daar zij zich onophoudelijk in de behandeling van sabel, lans en schietgeweer, zooals ook in allerlei rijkunstige bewegingen oefenen. Niet minder houden zij zich met hunne uitstekende paarden bezig, die zij tot alle mogelijke kunststukken afrigten, hen alle ongemakken en vermoeijenissen leeren doorstaan, en waarmede zij ook het bijna ongelooflijke volvoeren. Niet weinig verhoovaardigen zij zich hierop, en beschouwen zich ver boven anderen verheven: dus zien zij met een zweem van minachting op de Europesche wijs neder, die bij de reeds vrij gevaarlijke wilde zwijnen-jagt gebruikelijk is. In plaats van daar de lans te gebruiken, vervolgen zij het wilde zwijn met de sabel, waarmede zij het nederhouwen, zoodra het zich tegen hen keert; dewijl hunne uitmuntende kling van Golionda's staal met die uit Damascus wedijveren, en de door eenen behendigen krachtvollen arm toegebrachte houwen, nimmer feilen de gezochte plaats met de scherpte te treffen en door alles heen te dringen.

Welk eene geduchtheid zou niet eene ligte kavallerie bereiken, die zamengesteld was uit ruiters van zoodanige eenzelvige voortreffelijkheid, en deze hare strijdbaarheid door den band van taktiek, krijgsvrucht en ondergeschiktheid, in één vermogend brandpunt vereenigde; en hoeverre zou zij dan niet alle hedendaagsche bekende ligte ruitery achter zich laten, welke zij nu, individueel genomen, tot ideaal kan strekken. Wij behouden ons voor, om op de middelen terug te komen, waardoor men, op de eenvoudigste en binnen de grenzen van uitvoerbaarheid gelegene wijs, in staat zou zijn, om onze ruiters den trap van bekwaamheid in het eenzelvige gevecht te doen bereiken, waardoor zij deze hunne voorbeelden zoo nabij mogelijk zouden kunnen komen.

(Wordt vervolgd.)

****...N.

VOORUITGANG is onze wensch!
STREVEN naar BETER ons doel!

Door dit *Motto* geplaatst te hebben boven ons vertoog over de Infanterie, zouden wij het *antwoord* op hetzelfde, zoo wij gelooven, zeer hebben bekort; en de ridderlijke bekentenis van den zeer geachten schrijver en de duidelijkmaking zijner meening, zouden alsdan het verschil van gevoelen wederkeerig geheel uit den weg hebben geruimd, terwijl wij nu ons verplicht rekenen er nog even op te moeten terugkomen, om op enkele wenken van Z. E. G. ons nader te verklaren, ten einde den heer v. R. niet in *den waan* te laten, dat wij de Infanterie beschouwden als op het *hoogste standpunt* van wetenschappelijke kennis en geoefendheid te staan, en alzoo

van gevoelen waren, dat het *status quo*, waarin dat wapen zoo vele jaren verkeerde, zoude kunnen blyven voortduren en het streven naar voortgang en verbetering ons onbekend of onverschillig ware. Verre van ons zij deze gedachte. *Te veel* toch zijn wij overtuigd van de noodzakelijkheid die er bestaat, om de Infanterie bij ons leger een *hooger relief* te geven, dan zij tot nu toe had, om haar te kunnen doen wedijveren met die van andere mogendheden; *te veel* kennen wij de behoefte die dat wapen heeft aan *volledige* voorschriften en reglementen, zoo voor de *tirailleur-* en *velddienst*, het *schyfschieten* en *inwendig huishouden*; *te veel* deelen wij het gevoelen van den geachten schrijver, dat het *wenschelyk* en *gelukkig* zoude zijn, indien dat wapen door *praktische oefeningen* van verschillenden aard, *geheel op den weg* wierd gebragt die der *artillerie* zoo voordeelig was; *te veel* verheugden wij ons daarom, dat reeds eene *eerste schrede* op dien weg gezet werd, door de voor eenigen tijd van *hooger hand* aan sommige korpsen gegevene order, dat, bij het doen van militaire wandelingen, niet alleen de *praktische velddienst* moest worden *uitgevoerd*, maar ook *vyandelyke vooronderstellingen aangenomen worden*, waarvan de officieren op hunne beurt (tevens met een croquis van het terrein) een verslag moesten inzenden; *te veel, eindelyk*, zijn wij beziel met de zucht en het aanhoudend verlangen om het wapen te zien *VOORWAARTS* gaan, en alzo *zelve* in dien *voortgang* te deelen, — *dan*, dat wij *een oogenblik zouden hebben gedacht*, om het *tegendeel* te betoogen. *Gul uit bekend*, wij kunnen dit ook *niet* uit ons schrijven afleiden. Immers, al strekte het betoog, om aan te toonen, dat er tusschen de *kennis en ge oefendheid* der Linie en Schutterij op de heide een *groot* verschil bestond, in het voordeel der eerste, dan bewijst zulks toch nog niet, dat de Linie op den *HOOGSTEN trap* van kennis en ge oefendheid geklommen was; *ten ware* men het andere wapen, als der *volmaking* nabijzijnde, *beschouwde*; er zijn toch *verschillende* trappen van vergelijking; hadden wij nu *hooger willen klimmen*, dan een *volmaakt* wapen, zoo zoude men hebben kunnen afleiden dat *geen voortgang* meer noodig was; *dan*, ja, zoude men in het denkbeeld hebben doen verkeeren, dat het *status-quo* konde blyven voortduren; doch ieder bevoegd beoordeelaar, en dus ook de geachte schrijver, zal met ons instemmen, dat wij ons slechts op den *eersten trap* van vergelijking begaven, en wij gelooven daarom bij *hooger hand eerder den wensch* te hebben doen opkomen, om dat wapen, door verbeteringen, wijzigingen en aanmoedigingen, ook de nog te *beklimmen* trappen op te voeren en alzo hetzelve op *dat standpunt* te plaats en, waarvan het *eerste wapen der armee moet* worden gezien.

De niet tot het wapen der Infanterie behorende beoorde-

laars, die, alle en omdat wij dat wapen op de heide *een hooger standpunt* hebben gegeven dan de Schutterij, daaruit tot het besluit *kunnen* komen, dat hetzelve *geene* meerdere behartiging van *hooger hand* noodig heeft, worden door ons als *geene bevoegde beoordeelaars* aangenomen; hun besluit toch zoude weinig doorzigt verraden, en hunne stemmen zouden geenen weerklink bij de *ware* behartigers van het leger vinden.

Wij nu gingen, bij het schrijven van dat vertoog, van het denkbeeld uit, dat de *overtuiging* van *eigenwaarde* moest worden levendig gehouden, dat, *nietlegendaande* de vele teleurstellingen, het gemoed *toch opgewonden*, de ziel *toch levendig* moest blyven; dat zulks het eenige middel was, om den *lust tot voortgang* te *behouden*, en bij *hooger hand* te doen zien, dat ook bij de *Infanterie* nog niet allen waren *INGESLUIMERD*; maar bij hen het vaste beginsel bestond: dat er, om *goede oorlogssoldaten te vormen*, iets *meer* noodig was, *dan den soldatenrok aan te trekken en knevels te laten groeyen!*

Met vertrouwen blyven wij dan ook de toekomst, *al is die donker*, te gemoet zien, stellig verzekerd zijnde (al hield de eerbied en bescheidenheid *toen* den schrijver terug daar openlijk belijdenis van te doen), dat de belangen van het leger, en dus ook die van het wapen der Infanterie, aan *geene betere handen* konden zijn toevertrouwd, dan waarin *zy nu berusten*.

En hiermede gelooven wij de aanmerkingen van den geachten schrijver van het antwoord, genoegzaam te hebben toegelicht; het was ons aangenaam daardoor in de gelegenheid te zijn, geheel onze gevoelens aan Z. E. G. mede te deelen en kenbaar te maken, en hem mede onzen innigen dank te kunnen betuigen voor de wijze waarop Z. E. G. steeds de belangen van het leger verdedigde, en ook die van ons wapen voorstond. Wij weten het, Z. E. G. heeft met *vele moeyelykheden* te kampen en zijne ondernemingen dragen ook, door de weinige ondersteuning en deelneming, niet die vruchten, die Z. E. G. met regt bij onze armee zoude mogen verwachten.

Zyn streven echter is reeds edel, en daarom wenschen en hopen wij, dat zijn *onvermoeide arbeid*, *zyne belangstelling* en *zucht tot voortgang*, *by de zelfvoldoening van niets dan het goede te willen en te beoogen*, *eindelyk de onverschilligheid* en *laauwheid* geheel zullen overwinnen.

's Hage 12 Dec.

VAN DAALEN.

Luit. der Grenadiers.

HET OPHEFFEN

DER

KONINKLIJKE RIJSCHOOL.

In het jaar 1828 of 1829, werd te 's Hage eene Militaire Rijschool voor onder-officieren opgerigt, aan wier hoofd ge-

plaatst werd iemand, die, wel is waar, voor zijn persoon goed ruiter was, doch waarvan de uitkomsten bewezen hebben, dat hij de bekwaamheden miste om zijne kennis aan anderen mede te deelen.

In 1856 werd de rijsschool op eene grootere schaal ingerigt. Het doel dezer inrigting was, de regimenten te voorzien van kundige onderwijzers in de rij- en afrigtingskunst, en de ontbrekende telkens weder aan te vullen. Na een vierjarig bestaan is deze inrigting ontbonden.

De oorzaken dezer ontbinding kunnen, naar onze wijze van zien, slechts de volgende zijn:

- 1°. Dat eene dusdanige inrigting voor ons land onnoodig was.
- 2°. Dat het geene voldoende uitkomsten opleverde, of
- 3°. Dat het te veel geld koste.

Intusschen vermeenen wij, dat met het eerste punt niet kan worden ingestemd, vermits wij gelooven, dat juist in ons land wel degelijk een goed zamengestelde rijsschool noodzakelijker is dan in andere landen; omdat de rij- en afrigtingskunst, de hoofdzaak voor de kavallerie, bij ons nog veel te wenschen overlaat.

Om nu deze vakken bij ons op die hoogte te brengen, welke zij in Rusland en in Duitschland bereikt hebben, moet men bij de regimenten, officieren en onder-officieren-pikeurs hebben, die daarin zoowel theoretisch als praktisch ervaren zijn.

Aangezien de pikeurs zich niet laten improviseren, en evenmin zoo voetstoots te vinden zijn, moeten zij gevormd en in de bedoelde vakken meer bijzonder opgeleid worden. Op welke wijze zal dit nu geschieden? Bij de regimenten is zulks niet mogelijk, omdat daár de gelegenheid en de tijd ontbreken. De dagelijksche opleiding voor de officieren, onder-officieren, korporaals en manschappen, is daarenboven bij de regimenten onvolledig, zoodat die opleiding dus veel minder geschikt is om goede pikeurs te vormen.

De zoo noodzakelijke eenheid van instructie, kan nimmer bij 6 regimenten zoodanig plaats hebben als die bij eene rijsschool bestaat; van daar dan ook dat het onderwijs van eene dusdanige inrigting uitgaan en zich bij de korpsen moet verspreiden.

De meeste Staten van Europa, waar men goede kavallerie aantreft, hebben de noodzakelijkheid van goede rijsscholen ingezien; ook wij hadden ten tijde van koning Lodewyk rijsscholen, waarin zeer goede ruiters zijn gevormd.

Wil men nu de kavallerie, namelijk wat de rij- en afrigtingskunst betreft, op de hoogte brengen, die men bij de Duitsehe en Russische legers bereikt heeft, dan zal er wel niets anders overschieten, dan zeer geschikte officieren naar Utrecht te detacheren, om bij den heer B. Loisset in de practische rij- en afrigtingskunst, en bij de veeartsenijschool in de paardenkennis te worden onderwezen.

Daarover zou een bekwaam hoofd-officier of ritmeester kunnen gesteld worden, om zoodanige officieren in het theoretische gedeelte van de rij- en afrigtingskunst en van de evolutien te onderwijzen; welke hoofd-officier of ritmeester ook met het kommando der gedetacheerde officieren belast ware, en wien eskadrons of eskadron in Utrecht zouden moeten geplaatst wesen, om de officieren tevens in het geven van de practische instructie te volmaken.

Men zou welligt eveneens zoodanige officieren bij de Mili-

taire Akademie kunnen detacheren, om aldaar het onderwijs te ontvangen, indien namelijk zulks met deze inrigting ware overeen te brengen en de instructie aldaar doelmatig gegeven werd.

Hierbij moest dan ook het eskadron van den ritmeester, belast met deze instructie, gedetacheerd wesen, om de officieren in het practische onderwijs, — waarvan alles afhangt, te volmaken. De kadets der kavallerie, die tot officier bevoorverd worden, zouden, in beide gevallen, een of twee jaren bij dat eskadron gedetacheerd kunnen blijven, om meer en meer in de practische instructie bekwaam te worden gemaakt, ten einde, in alles ervaren, bij de regimenten aan te komen. Op eene zoodanige wijze zoude men — onzes inziens — na verloop van een zestal jaren, een goed aantal instructeurs bij alle regimenten hebben.

Wat de tweede reden van de afschaffing betreft, deze bewijst niets tegen het doelmatige van eene rijsschool. Levert eene rijsschool de uitkomsten niet op, die men er van verwachten kan, dan is dit aan de wijze waarop zij ingerigt is, en aan de wijze waarop de instructie gegeven wordt, toe te schrijven. Beiden moeten dus verbeterd worden.

Wat de derde reden aangaat, deze kan als de eenigst geldige aangenomen worden, indien men niet bij voorkeur op andere zaken de onkosten uitsparen kon.

V. M.

GEMENGDE BERIGTEN.

De thans tijdelijk geschorste zitting der Staten-Generaal is dit maal zeer belangrijk geweest voor het leger. Ondercheidene redevoeringen, bij gelegenheid der beoordeeling van de aangevraagde credieten en de begroting der benodigdheden voor het departement van oorlog uitgesproken, hebben doen zien, dat de meeste leden bezielde waren met het verlangen, om, met inachtneming eener welbegrepene economie, het leger te zien brengen op een voet, dat het zoude kunnen voldoen aan deszelfs bestemming. Hoogstbelangrijke discussiën zijn daardoor uitgelokt; vele waarheden, en zelfs vrome wenschen hebben zich doen hooren; veel licht, hoop en verwachting zijn gegeven. De redevoeringen van de Edelmogende heeren van Hoorn van Burgh, van Dam van Isselt en Schimmelpenninck zijn ons bijzonder merkwaardig voorgekomen. De beide laatstgenoemden, hebben vooral eenen diepen indruk op ons gemaakt, en ofschoon de heer Schimmelpenninck, in het voorbij gaan (vermoedelijk), ons eene vingertik heeft gegeven, en wij reeds aangezocht waren daarop te antwoorden, zouden wij echter onze zucht naar onpartijdigheid te kort doen, wanneer wij de bekentenis terughielden, dat Z. E. M., naar onze wijze van zien, werkelijk blijken heeft gegeven van *brave* belangstelling voor de weerbare magt van den staat. Naar zulke discussiën hebben wij reikhalzend uitgezien, omdat er nu een orgaan in de kamer was, die met kennis van zaken kon antwoorden op de geopperde bedenkingen, en daarvoor zelfs uitgelokt werd, om eenig licht te verspreiden over den weg die zou worden ingeslagen. De beheidsheid houdt ons terug, om over dat antwoord eenig oordeel te vellen; intusschen heeft het de hoop verlevendigd op eenen gewenschten ommekeer van zaken, en het uitzigt gegeven, dat eindelijk het leger derwijze zal worden georganiseerd, dat het in allen deele bruikbaar kan genoemd worden.

CORRESPONDENTIE.

Wij hebben ontvangen een artikel, getiteld: DE INFANTRIE, uit G. Wij vermeenen echter op goede gronden, die de geachte schrijver, thans met ons zal bevroeden, redenen te hebben, dit stuk vooreerst nog niet op te nemen, dewijl het zich laat aanzien, dat vele vrome wenschen binnen kort zullen vervuld worden. Het artikel zelfs is daarenboven, voor de loopende oogenblikken, te veel in den *superlatif*: als men van binnen bezig is om sloten en grendels te ontsluiten, zou men verkeerd doen om de deur van buiten open te hakken.

BIJLAGE VI.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIREN SPECTATOR, 9de DEEL, N°. 6.

(Maand December, 1840.)

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BENOEMD:

Tot komm. van de 2de brig. der 1ste div. inf.: de gen.-maj. H. A. de Hart, chef van de afd. voor het personeel en de militaire zaken bij het dep. van oorl. Tot komm. van de brig. zware kav.: de kol. H. Royen, van het reg. hus. n°. 6. Tot maj. en plaats. komm. van de 3de kl. te Hellevoetsluis: de kap. L. Schett^e, van de 1ste afd. inf. Tot adj. bij den komm. der 2de art.-inspectie: de 1ste luit. A. F. C. List, van het korps rijd. art. Bij de 3de afd. inf., tot afd.-adj.: de 1ste luit. G. J. Pompe van Meerdervoort, bat.-adj. bij die afd. Bij het reg. lans., tot 1ste luit.: de 1ste luit. op non-act. W. J. A. J. Graaf van Bijlandt. Bij de Militaire Akademie gedetacheerd: de 1ste luit. J. P. Brand Eschauzier, van het 3de bat. veld-art., de 1ste luit. Q. H. Kuyck, van het 1ste bat. veld-art., en de 2de luit. C. W. Smith, van het 3de bat. art. nat. mil. Tot offic. van gez. der 1ste kl.: de offic. van gez. der 2de kl. F. K. van Byleveld, à la suite van de art.- en garn.-komp. te Hellevoetsluis. Tot offic. van gez. der 3de kl. in het vaste kader van het gen. personeel der landm.: de tijd. offic. van gez. der 3de kl.: H. C. van der Hoek, van de 4de afd. inf., D. J. van der Croght, van de 9de afd. inf. en H. Meijerink van de 3de afd. inf. Tot offic. van gez. der 2de kl. in het vaste kader van het geneesk. personeel der landm.: de offic. van gez. der 2de kl. F. Harbaur, van de garn.- en hosp.-dienst te Breda.

Verplaatsingen.

Bij de 1ste brig. van de 1ste div. inf.: de gen.-maj. jhr. R. A. Klerck, van de 2de brig. dier div. Bij de 1ste afd. inf.: de maj. C. F. Koch, van de 3de afd. inf. Bij de 3de afd. inf.: de maj. J. C. Buchner, van de 10de afd. inf. Bij de 3de afd. inf.: de 1ste luit.-adj. M. Hanjoel, van de 9de afd. inf. Bij de 9de afd. inf.: de offic. van gez. van de 3de kl. A. van Valkenstein, van de 1ste afd. inf. Bij de 1ste afd. inf.: de tijd. offic. van gez. der 3de kl. T. J. van Douwe, van de 9de afd. inf.

Non-activiteits-tractement verleend aan:

Den kap. J. J. Dellwig, van 6de afd. inf. Den offic. van gez. der 1ste kl. F. K. van Bylevelt, à la suite van de art.- en garn.-komp. te Hellevoetsluis.

Gepensioneerd.

De kap. op non-activiteit J. E. Frantzen.

Eervol ontslagen.

De 2de luit. G. W. Bosch van Drakestein, van het reg. lans.; de 1ste luit. A. J. J. Dijkmeester en W. C. A. Staring, beide van het 1ste bat. veld-art., uit hunne betr. als zoodanig bij de Mil. Akademie; de gep. kap. Loos, uit de betr. van administrateur van kleeding en wapening bij het korps min. en sapp.; de tijd. adjunct-paard.-arts K. A. Kim, van de afd. kur. n°. 3.

Overleden.

De maj. H. W. J. A. van Uchelen, plaats. komm. te Hellevoetsluis. De 1ste luit. W. J. Roeloffs, van de 10de afd. inf. De kol. Schoch, komm. de 3de afd. inf.

BILLAGE VI

PROCEEDINGS IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES, ON WEDNESDAY, DECEMBER 10, 1870.

(Monday, December, 1870.)

REMARKS

Mr. [Name] said that he had the honor to receive from the Secretary of the War Department, a copy of a report of the Surgeon-General, dated the 25th of November, 1870, in relation to the condition of the Army at that time. He thought it would be well to call attention to some of the facts contained in that report, particularly those relating to the condition of the troops in the field, and to the state of the hospitals. He believed that the report showed that the Army was in a very satisfactory condition, and that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it.

He also thought it would be well to call attention to the fact that the Surgeon-General had been authorized to make such changes in the organization of the Medical Department as he might deem proper. He believed that the Surgeon-General had done this very wisely, and that the result would be a great improvement in the Medical Department.

He concluded his remarks by saying that he believed the Medical Department was now in a better condition than it has ever been in before, and that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it.

In the year 1868, the Surgeon-General reported to the Secretary of War that the Medical Department was in a very satisfactory condition. He reported that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it, and that the result would be a great improvement in the Medical Department.

He concluded his remarks by saying that he believed the Medical Department was now in a better condition than it has ever been in before, and that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it.

REMARKS

Mr. [Name] said that he had the honor to receive from the Secretary of the War Department, a copy of a report of the Surgeon-General, dated the 25th of November, 1870, in relation to the condition of the Army at that time. He thought it would be well to call attention to some of the facts contained in that report, particularly those relating to the condition of the troops in the field, and to the state of the hospitals. He believed that the report showed that the Army was in a very satisfactory condition, and that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it.

He also thought it would be well to call attention to the fact that the Surgeon-General had been authorized to make such changes in the organization of the Medical Department as he might deem proper. He believed that the Surgeon-General had done this very wisely, and that the result would be a great improvement in the Medical Department.

In the year 1868, the Surgeon-General reported to the Secretary of War that the Medical Department was in a very satisfactory condition. He reported that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it, and that the result would be a great improvement in the Medical Department.

He concluded his remarks by saying that he believed the Medical Department was now in a better condition than it has ever been in before, and that the Surgeon-General was doing all that was possible to improve it.

